ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 1/2 »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتيون"
ارمنيجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتياز ومدير مسؤل
پوزانت كچيان
مطبعه و اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نومرولى دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 162 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1897 ՄԱՅԻՍ 14/26 — 24 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1314. — 14 ՄԱՅԻՍ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 162

Կ. ՊՈԼԻՍ, 14/26 ՄԱՅԻՍ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՎԻՃԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՑ

Լրագրոյս երեկի թուոյն Ազգային Լուրերուն բաժինը մեկնէ աւելի խորհրդածութիւն կ'ներշնչէ ։ Առաջնորդ կամ առաջնորդական տեղապահ չունեցող թեմերը կ'աւելնան։ Առաջ Շապին Գարահիսարցիքն էին։ Հիմա Թօքատցիք ենոր խօսքերնին Ազգ. Պատրիարքարանի ուղղելով «Շնորհակալ ենք ձեր ղրկած և ղրկելիք առաջնորդական տեղապահներէն ու պատրիարքական փոխանորդներէն։ Սրբոց պէս մարդիկ պիտի չըլլա՞ն ձեր ղրկելիքները։ Կ'աղաչենք, ձանձրութիւն մի՛ առնուք ղրկելու», կ'ըսեն։ Պատրիարքարանն ալ որ չուարիր մնացեր էր թէ հոգեւոր հովիւ խնդրող թեմերուն ո՛ր մեկին հասնի, մեծ շունչ մը կ'քաշէ հարկաւ, խնդրարկուներուն թուոյն այսպէս ինքնին նուազելը տեսնելով։ Քիչ մ'ալ սանկ երթայ, և օրին մեկն ալ պիտի տեսնենք որ բնաւ պէտք չէ մնացեր առաջնորդական խնդրով զբաղելու Պատրիարքարանի «ընդունելութեան դահլիճ»ին, կամ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Թեմերէն ոմանք քահանայով պիտի շատանան, ուրիշներ ալ Միսիոնարով, Գերապայծառով, կամ Բաղդրայով։

Կացութեան լիովին տեղեակ, Ս. Պատրիարք Հայրն անուղղակիօրէն կ'հասկցնէ գաւառաց քահանաներուն որ եթէ ժողովրդին հետ վարուելու կերպը սորվին, եթէ խելք և արժանիք ունենան, ահա՛ նոր ասպարէզ մը կ'բանայ իրենց առջեւ՝ մեր կուսակրօն կղերին անհաւատալի թեթեւամտութիւնը կամ ապիկարութիւնը։ Թո՛ղ ասոնք Պոլիսէ չհեռանան, կամ իրենց գացած տեղերն ամսականի խնդիրներ յարուցանելով, և կամ հացադէնի նպաստներուն աչք տնկելով, զզուելի դառնան ժողովրդին. կամ թո՛ղ սպասեն առաջնորդութիւն չըրած եպիսկոպոս ձեռնադրուելու։ Անդին քահանաներն, իրենց միտքը զարգացնելով, վարչական և յարաբերական գործերու վարժութիւնն ստանալով, պիտի կրնան, դէթ առժամապէս, դպալ չընել վարդապետներուն, նոյն իսկ եպիսկոպոսներուն թողած պակասը։ Ս. Պատրիարք Հայրն օրհնութեան կոնդակ մը ղրկեց և ծաղկեայ փիլոն գործածելու արտօնութիւն տուաւ քահանայի մը, որ երկու տարիէ ի վեր առաջնորդական տեղապահութիւն կ'ընէ, և թէ՛ տեղացիները, թէ Պատրիարքարանն և թէ Ազգին բարեգործական հաստատութիւններն ու ձեռնարկութիւնները գոհ ըրած է պարտաճանաչ և կոկիկ պաշտօնավարութեամբ։ Անոնք որ կ'հետեւին մի քանի ամիսէ ի վեր Լրագրոյս Թղթակցութեանց և Ազգային Լրոց բաժիններուն մէջ Ազգ. Պոլսոյ ազգային գործերուն վրայ տրուած տեղեկութիւններուն, չպիտի զարմանան Պատրիարքական սոյն անօրինութեան վրայ, զոր գոհունակութեամբ պիտի ողջունեն երեւ քայլ մը ուղիղ ճամբու մէջ։ Ազգ. Պոլսոյ առաջնորդական տեղապահն ո՛չ առաջինն, ո՛չ վերջինն է մեր բանիբուն և գործունեայ քահանայից դասուն մէջ։ Կ'յուսանք որ ուրիշ արժանաւորներ ալ նմանապէս կ'քաջալերուին, և սակաւ վերէն տրուած խրախոյս մը կ'ըլլայ մէկ կողմէն, և խիստ դաս մը՝ միւս կողմէն։

*** Որբերն որդեգրելու գաղափարը չէ թողուած։ Այս խնդրոյ ամէն պարագաներուն մօտէն հետեւած և թերթերու վրայ խօսող հարիւրաւոր նամակ կարդալու առիթ ունեցած ըլլալով, համոզուած ենք թէ ո՛րչափ որբեր կարելի ըլլայ Պոլիս բերել, փողոցը չեն մնար, մայրաքաղաքին մէջ իսկ կամ մօտակայ թեմերուն մէջ հոգեզաւակ կրնան տրուիլ։ Առաջին դժուարութիւն մը միայն կայ, —զանոնք Պոլիս բերելու համար ճամբու յոգնութիւնն ու ծախքն, յարակից պարագաներովը։ Մեծ տղաք հոգեզաւակ չեն առնուիր, շատ պզտիկները տեղափոխել այնքան դիւրին չէ, —և որ ի կարգին։ Այս դժուարութիւն անյաղթելի չէ, և բարեբախտաբար, Ազգին որբերուն բարիք կամենալու միակ միջոցն ալ այն չէ։ Քանի անգամ որ այս խնդրոյ վրայ խօսեցանք, հոգ տարինք ճշդելու թէ այնքան ընդարձակ խնդիր մը անօրինելու համար տարբեր տարբեր միջոցներ միահաղոյն պէտք է ի կիր առնուլ։ Ասոնց մէն ալ, որ կրաւոր հանրային կարծիքին ընդունելութեան արժանացած է, որբերն իրենց գտնուած տեղը խնամարկելն է։ Անանկ ալ «խեր» չկայ մեր վանքերէն, գո՜նէ Որբանոց ինչո՞ւ չըլլան։ Այս ըսել չէ որ Ազգին որբերը փանականներուն բարեհաճութեան պիտի յանձնուին։ Քա՛ւ լիցի։ Երէկ ցոյց տուինք թէ ինչպէս օգուտ պիտի քաղուի վանքերէն։ Իւրաքանչիւր վիճակի մէջ առաջնորդ-վիզարաւորին (կամ առաջնորդ-քահանային) նախագահութեամբ երկու աշխարհական և մէկ եկեղեցական անդամէ Որբախնամ Վարչութիւն մը պիտի գտնուի՝ վանքերն որբոց բնակութեան յարմար վիճակի մէջ դնելու, և անոնց պահպանման և դաստիարակման միջոցները անօրինելով, գործադրութեան հսկելու համար։ Այս որբեր բոտ մեծի մասին երկրագործի և արհեստաւորի զաւակ են, և լաւ է որ հօրենական պարապումներէն չօտարանան։ Ասոր մէկ հըմտիկ միջոցն է գործնական կրթութիւն մը տալ անոնց, կարելի եղածին չափ քիչ «ուժերն»ներով, և ամէնն ալ օրը քանի մը ժամ աշխատցնելով հողագործութեան, կամ աշկերտել տալով մէյ մէկ արհեստաւորի գործ վարպետի։ Ասով թերեւս միջոց մը գտնուի նաեւ այն վանքերուն բարոյապէս և նիւթապէս չեղնալուն։ Արկածեալ գաւառներէն դուրս ալ ամէն քաղաք իր փափաքած ձեւով Որբանոց կրնայ բանալ քաղաքի կամ գիւղի մէջ։ Մեք նոյնչափ կ'համակրինք Ռուսաստանի և Ազգ. Պոլսոյ ազգայիններուն գործնական առաջարկներուն, որով հաւաքարար կ'որդեգրեն և յանձն կ'առնուն կրթել որոշեալ թուով որբեր, որքան Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեան ներքեւ գտնուող Յանձնաժողովին ամենավերջին որոշումներուն՝ վանքերու մէջ որբանոցներ բանալու համար։ Մեր միակ փափաքն է որ այս ամէնը խօսք մը չըլլա՛յ, կամ ինչպէս կ'ըսեն՝ ժողովրդին աչքին փոշի նետելու ձեւ մը, այլ ժողովուրդ և Ազգ. Վարչութիւն փոխադարձ անկեղծութեամբ ձեռք ձեռքի տան Ազգին որբերուն իրական բարիք մ'ընելու համար. —Ժողովուրդն իր դրամը չխնայելով, Վարչութիւնն ալ՝ հասուն որոշումներ տալով, և անգամ մը տուած որոշման վրայ պնդելով մինչեւ վերջը։ Փոփոխամտութիւնն հանրային մարմիններու քով նոյնքան պախարակելի է որքան անհատներու քով ։ Եւ յետոյ, մեք Հայերս, զեղչելներն ի բաց առեալ, արեւելեան ծանրաբարոյ ժողովուրդ մ'ենք։ Քիչ մը թանձրամիտ ենք գուցէ. բայց լրջմտութիւնը կ'սիրենք։ Մէկ օրէն միւսն այլակերպուող որոշումներէն համ չենք առնուր։ Կ'ակնկալենք, կ'պահանջենք որ անհատներն ալ, ազգային-հանրային մարմիններն ալ, իրենց բերնէն ելած խօսքին, կամ իրենց գրչէն ելած որոշման վրայ հաստատ կենան։

ԿԻՊՐՈՍ

Գ.

ԿԻՊՐՈՍԻ ԱԶԳ. ԿՐԹԱՐԱՆ-ՈՐԲԱՆՈՑԸ.— Սակէ յառաջ այս սիւնակներու մէջ ներկայացուցած էի նոր հաստատութիւնը ։ Շիտակը խօսելով կանխամիտ եղան անգեկութիւններու մէջ, որք կրնային չլսացուցիչ հանգամանք մ'ունենալ ։ Իրողութիւնը սակայն հիմա գործի սկսուած ըլլալն է ։ Գիշերօթիկ ուսանողներու թիւը 17ի հասած է. ասոնց 5ն, որք Իսկէնտէրունցի են՝ կէս թոշակով մտած են, մնացած տասներկուքն որբեր են Իսկէնտէրունէն, Պէյլանէն, Հայլիսէն, Քիլիսէն, Այնթապէն, Մարաշէն, Տորսունէն, Արապկիրէն և Տիարպէքիրէն։ Կիպրոսի Անգլ. որբանոցէն (Լառնաքայի մէջ) ալ առաջարկներ եղած են որ Կրթարան-Որբանոցը քանի մ'աշակերտներ ընդունի, բայց նոր հաստատութեան վարիչներ չեն համարձակիր աշակերտաց թիւը բազմապատկել։ Անհրաժեշտ չէ դիտել տալ թէ Լառնաքայի որբերուն թիւը 100ի հասած է այժմ, և հաւանաբար դեռ պիտի աճելնայ ։ Ազգ. Կրթարան-Որբանոցի դասերն սկսած են ապրիլ 7/19ին ։ Որբանոցի համար վայելուչ տուն մը վարձուած է. երկաթեայ մահճակալներ գրուած են. աշակերտներ կանոնաւոր սնունդ կ'առնեն. առտուները կաթով թէյ, իսկ ճաշն ու ընթրիքն Այնթապի դրութեամբ պատրաստուած կերակուրներ։ Հոգ կ'տարուի որ աշակերտներ իրենց գաւառացիի չարքաշութիւնը չմոռնան, կենցաղավարութիւնը փոխելով ։

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ.— Դասերը խղճամիտ ձեռքերու յանձնուած են ։ Կրթական հաստատութեան մը ծրագիրն ո՛րչափ ալ բարձր ըլլայ, եթէ ոչ միայն կարող, այլ մանաւանդ խղճամիտ ուսուցիչներ չըլլան՝ անօգուտ է այդպիսի ծրագիր մը։ Աշակերտներու նկարագիրը շինել միեւնոյն ուղղութեամբ, այս պէտք է ըլլայ կրթարանի մը բուն ծրագիրն ու նպատակը։ Ուրախ ենք որ Կրթարան-Որբանոցի ուսուցչական խումբն ունի այս տարր։ Կրթարանին տեսուչը Պ. Վ. Մ. Քիւրքճեան, որ ծանօթ է իբր կարող գրուիչ, կ'աւանդէ հայերէն և անգլ. լեզուները, Պ. Սողոմոն Պապթաճեան՝ Այնթապի Վարդանեան կրթարանի յառաջադէմ ուսանողներէն և իմ դասակիցը, կ'աւանդէ պատմութիւնը. Պ. Մկրտիչ Տ. Եզնիկէլեան, Պարտիզակի Բարձրագոյն Վարժարանէն շրջանաւարտ ուսեալ երիտասարդ մը, կ'օժանդակէ անգլերէնի դասաւանդութեան։ Կ'ըսուի թէ Ամերիկեան Հօմ դպրոցի ընթացաւարտներէն Օր. Դամնի Եազմաճեան գծագրութեան դասեր պիտի տայ։ Այս ամէնուն վրայ Մարաշի քահանաներէն Արժ. Տ. Ղեւոնդ Հայր, զարգացեալ եկեղեցական մը, ստանձնած է կրթարանին կրօնական դասերը։

ԱԶԳ. ԿՐԹԱՐԱՆ-ՈՐԲԱՆՈՑԻ ԾՐԱԳԻՐԸ.— Այս հաստատութիւնը գործնական ուղղութիւն մը պիտի ունենայ. իր ծրագիրը կ'բովանդակէ Ներսէսեան բարձրագոյն նախակրթարաններու և մեր Ազգ. Վարչութեան Ուսումն. Խորհուրդէն ընդունուած առարկաներու ամբողջը։ Լեզուներէն հայերէնը, թուրքերէնն, անգլիերէնն պարտաւորիչ են. իսկ ֆրանսերէնն ու յունարէնը կամաւոր։ Ուսման շրջանն է 8 տարի։ Երրորդ տարիէն պիտի բացուի Արհեստանոցի ճիւղ մը։ Հողագործութեան կամ շերամաբուծութեան փափաքող աշակերտներ պիտի կրնան օգտուիլ այն հաստատութիւններէն, որոց բացման ձեռնարկած է Անգլիոյ Նպաստամատոյց Յանձնախումբը։

Որբ ուսանողներէն զատ թոշակաւոր գիշերօթիկներ ալ պիտի ընդունուին, 10 էն 15 անգլ. ոսկի վճարելով։

ՀԱՍՈՅԹԻ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ.— Սկսուած գործի մը և այսպիսի ծրագրի մը հանդէպ ընական է մտածել թէ հասոյթի ի՞նչ աղբիւրներով ապահովուած է գործը.— Պատասխանը դիւրին է։ Այս գործն ազգայիններու նուէրներով սկսաւ, — 50 անգլ. ոսկի Լոնտոնէն, 1800 ֆր. Բարիզէն, 62 անգլ. ոսկի և 16 շիլին Գահիրէէն — և նուէրներով պիտի շարունակուի։ Զանազան կողմերուն Մասնախումբեր պիտի կազմուին դրամ հասցնելու համար։ Հաստատութեան վարիչները միշտ ազգայիններուն պիտի նային. «Միթէ է յուսալ թէ նպատակին կարեւորութեան և նուիրականութեան շնորհիւ «խոյ մեզ պիտի ընծայուի միջոցներ «օգնութիւն, որով կարենանք հետզհետէ «ընդարձակել և ծաղկեցնել այս «ուսումնավայրն, անոր տեւական գոյութիւնն ապահովել և վերջապէս «կրթական և բարեգործական կարեւոր հաստատութեան մը վերածել։» Եւ կ'խնդրուի որ «Այն յարգելի «ազգայիններն, որոնք կ'ցանկան թղթակցիլ կամ դրամական նպաստ հասցնել թող հաճին գրել այս հասցէով. The President of the Armenian National Orphanage. Nicosia, [Cyprus]։

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ՇԷՆՔ ՄԸ.— Ինչպէս որ գիտենք, Ազգ. Կրթարան-Որբանոցը բացուած է Նիկոսիայի մէջ, և վարձուած տուն մ'է շէնքն։ Երբ որբերու թիւը շատնայ մինչեւ 30, ինչպէս կ'կարծուի, և գիշերօթիկներ ալ ընդունուին, որով 50ի պիտի հասնի ուսանողներու թիւն, անկարելի պիտի ըլլայ վարձու տուներու մէջ բնակիլ և ապրեկան վարձք հանցնել։ Սկիզբէն մտածուեցաւ այս գործը ուղղակի Ս. Մակարի Վանքին մէջ. բայց ռամիկ առածով, սան հաշիւը շուկայի հաշուին չյարմարեցաւ։ Կ'սպասուէր որ այսպիսի ձեռնարկ մը ամէնէ պէս ողջունուէր Վանքին մատակարարութեան տիրացող ազգայիններէն։ Ոչ միայն անկնկալուած ընդունելութիւնը չեղաւ, Վանքի շէնքն ալ անյարմար գտնուեցաւ արդի վիճակին մէջ Կրթարան-Որբանոցի մը պայմաններուն։ Նախ շէնքը շատ փոքր և անձեւ սենեակները կ'կազմուի, յետոյ այդ սենեակներն մշակներու տուն եղած են։ Վանքը ձգելու և Կրթարան-Որբանոցի յարմար հաստատուն շէնքի մը վերածելու համար անհրաժեշտ է, 1. Մշակներն հանել և դուրսէն տեղ մը ցոյց տալ անոնց. խնդիր մը որուն լուծման պիտի նպաստէ նոր շինուելու գիւղը։ 2. Ծախք պէտք է ընել Վանքին սենեակները կրթական քիչ շատ կանոնաւոր յարկի մը վերածելու։ 3. Վանքին հողերուն և կալուածներուն հասոյթն յատկացնել Կրթարան-Որբանոցի ապահովութեան։ Այս ամէնը կ'ըլլայ, ինչպէս կ'հաւատանք, կամքով, ջանքով և դրամով։ Այժմ դրամն ամէն տեղ և ամէն գործի մէջ առաջին տեղը կ'գրաւէ, բայց այս տեղ առաջինը կամքն է։ Իրաւ է, Կրթարան-Որբանոցին քաղքի մէջ հաստատուիլն ինչ ինչ դիւրութիւններ ունի. զոր օր. պէտքերու դիւրաւ հոգացումն, ուսուցիչներու դիւրութիւն, բժիշկի դիւրութիւն, բայց ասոնք ինքնին կ'դիւրանան Վանքի մէջ ալ երբ շէնքը կանոնաւորուի, գործն ընդարձակուի և Վանքին հողերն ու կալուածներն սկսին արդիւնք բերել, և այն ատեն Վանքը կրնայ պահել իրեն պէտք եղած ուսուցիչներն ու բժիշկը։ Փափաքելի է որ այն կէտերն ամէնէն առաջ ուշադրութեան առնեն Կիպրոսի ազգայինները ։

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Այսչափ բարձր ծրագրով մտածուած և գործադրութեան ճամբան մտած գործ մը, քանի որ Ազգին անուամբ ազգային տիտղոսը կ'կրէ և իր հասոյթի աղբիւրն ու ապագայ ապահովութիւնն իսկ ազգայիններէն կ'սպասէ, դիտել կուտանք թէ ամէն բանէ առաջ ուղղութիւն և համերաշխ գործակցութիւն հիմ պէտք է ըլլայ այդ ծրագրին վրայ շինուած հաստատութեան։ Հազար ու մէկ փորձով տեսանք և գիտենք թէ ի՜նչ չլսացուցիչ սկսուածներ ունեցան Թէոդորիոյ Խալիպեան վարժարանը, Բարիզի Մուրատ-Ռափայէլեանը, Նուպար-Շահնազարեանը Պոլսի մէջ, որ սկիզբէն չծառայեց իր նպատակին, քանի որ Մեծ-Վարդապետին՝ Շահնազարեանի կտակը Կիլիկիոյ մէջ հաստատել էր իր վարժարանն, ասոնք առաւել կամ նուազ տարբերութեամբ միենոյն ճակատագրին զոհուեցան. վատ մատակարարութիւնն, խրատումի, հաշիւ չտալը, խարդախելը, վարիչներուն՝ տեսակ մը բախտախնդիրներ՝ ինքնագլուխ գործունէութիւնը, մէկ խօսքով Ջէզճուղը, բարոյապէս կամ նիւթապէս, կործանեց փճացուց մեր ամէնէն սիրելի սկսուածներն. ոմանք կէս ճամբան մնացին, ոմանք չնչացան մեռան. իւրաքանչիւրն տխուր մը մահցուց։ Մենք երբեք չենք փափաքիր որ այս տողեր յուսահատութիւն բերին գործի մը վարիչներուն և նուիրատուներուն հաւասարապէս։ Ընդհակառակը կ'սիրենք հաւատալ թէ Կիպրոսի նոր հաստատութեամբ ջնջուին ժամանակակից մաքերէն նոյն տեսակ հաստատութիւններուն թողած տխուր տպաւորութիւնը։

Կիպրոսի Ազգ. Կրթարան-Որբանոցի մատակարարութենէն իրաւունք ունենք պահանջել ամէն կանոնաւորութիւն, քանի որ ինչպէս ըսինք անհատական գործ մը չէ այդ. իրաւունք ունինք պահանջելու կարող վարչութիւն մը, գործէն հասկցող և համերաշխ ոգիով առաջնորդուած անձեր։ Եւ Ազգ. Կրթարան-Որբանոցը նոյնչափ իրաւունք ունի պահանջել ազգայիններէն որ ճանչեն իրենց պարտքերը, չմոռնալով թէ այդ հաստատութիւնը մեր որբերու բարձր-պաշտպանութեան նուիրուած է ։ Անտարակոյս Կիպրոսի հաստատութեան վարիչները պիտի իրականացնեն իրենց վրայ դրուած հաւատքը։ Մենք յաջողութիւն եւ տեւականութիւն կ'մաղթենք ։

ԲԱՐԳԷՆ ՎԱՐԴ.

ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐԸ Ի ԿԵՍԱՐԻԱ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԳԱՅՍԷՐԻ, 6/18 մայիս 97.

Մեծ քաղաքներու մէջ ի հարկէ մեծ պիտի ըլլան ծնողաց վրայ դրուած նուիրական կրկին պարտականութիւնք՝ հաց և կրթութիւն. ուստի ծնողացու շատ մը երիտասարդներ առ ծանրութեան պարտուց որ պիտի դրուի իրենց վրայ՝ խոյս կուտան ամուսնական կեանքէ. մինչդեռ գաւառներու մէջ մանր հաշիւներ, քիչ մը կեղծիք, շատ արգելք չեն ըլլար բնական կեանքի պահանջման։ Այնպէս որ Կեսարիոյ վրայ խօսելով (50,000 բնակիչ, որուն 16 հազարը հայ) հազիւ պիտի գտնես 6—7 հոգի որ չեն լսած Բնութեան ձայնին և ընտրած են ամուրի կեանք. իգական սեռը բացառութիւն կ'կազմէ այս մասին. հոն ազասներ թուով աւելի են բնականաբար ։

Ի՞նչ պիտի ընենք այն տղաքներն, որք առ անհոգութեան կամ անկարողութեան ծնողաց՝ զուրկ մնացած են նախնական կրթութենէ մը և կամ կեանքի պայքարին համար կարեւոր եղածը ձեռք բերած չեն դպրոցին մէջ, թողունք այնպիսին որ վարժարանի շրջանը լմնցնելու մօտ թողած է իր ուսումն և այսօր իր զբաղեալ օրերէ զատ պատրաստ է նուիրել իր հանգստեան օրն՝ իր թերին կատարելագործելու, աւելի եւս զգացած ու անդրադարձած ըլլալով իր պակասն։ Մայրաքաղաքէն աւելի ներքին քաղաքներու մէջ այս թիւը շատ առաւել է. Ներքին քաղաքներ պէտք ունին աւելի գործնական միջոցներու ։ Ներսերն է որ կ'սխսնուի բնաւ կարդալ չգիտցող, կամ բաւական չգիտցող. ոչ միայն իր մարմնաւոր պէտքերն հոգալու մէջ տկար՝ այլ և բարոյական-կրօնական ընթերցումէ, սփոփանքէ զուրկ կ'ուզէ սիրել իր Եկեղեցին, իր Նախահարց մրմնջած աղօթքը, բայց չի կրնար գաղափարներ յօդել, բառեր կազմել։ Իսկ Կեսարիա և նոյն կարգի քաղաքներու համար, ուր Եկեղեցւոյ լեզուն քիչ բացառութեամբ չինարէնի մօտ բան մ'է ժողովրդին, թէպէտ իրենք ծայրագոյն կրօնասէրներ, ի՜նչ օգուտ իրենց հոգեշունչ աղօթքներ, ընթերցուածներ. Աստուա՞ծ, Քրիստո՞ս, ահա իրենց ծանօթ բառն որ կ'հնչէ ականջին։

Վերջերս ոմանք փափաք յայտնեցին իրենց մայր-եկեղեցւոյ լեզուն հասկնալու համար հայերէնի հետեւիլ։ Այս բանը թելադրեց գաղափար Կիրակնօրեայ Վարժարանի մը բացումին։ Առաջնորդը մինչդեռ մէկ կողմէ վանքին մէջ 20-25 որբեր խնամելու գործին զբաղած է, չուզեր օգտակար ուրիշ խնդիրներ զանց առնել, և իր մտածումն առարկայ ըրած է Կիրակնօրեայ Վարժարանն, յորմէ հաւասարապէս պիտի օգտուին թէ՛ երիտասարդները, թէ՛ չափահասները։ Դպրոցական ընթացք ունեցող կեսարացի երիտասարդներ կ'խօսին ու կ'գրեն Հայ լեզուով, ինչ որ աւելի գրգիռ մ'է այս խմբէն դուրս գտնուողներուն, գալու և շարունակելու համար իրենց ուսումն՝ բացուելիք Կիրակնօրեայ Վարժարանին մէջ, զոր կը յուսանք ողջունել ընդհուպ։

*** Այսօր կէս օրէն վերջն հոս կ'սպասուի Անատօլուի քննիչ Շաքիր փաշա իր բազմաթիւ հետեւորդներով։ Կառավարական բոլոր պաշտօնեայք պատրաստուած են ընդառաջ ելնել։ Կուգայ Ստանայէն և կ'ըսուի թէ պիտի երթայ Թոգատ. չենք գիտեր թէ Կեսարիա քանի՞ օր պիտի կենայ։

*** Աղ-Սէրայ որ թեմն է Կեսարիոյ, հարաւ-արեւելք 3 օր հեռի, ունեցաւ վերջերս իր վարժարանն աւելի որոշ ուղղութեամբ։ Հոն կ'պաշտօնավարէ Պ. Արտաշէս Վարդապետեան Ս. Կարապետի Էսաեան ժառանգաւորացի աշակերտ. հիմա կ'յաւելնայ Տ. Կարապետ Հայր Մելքեան Էվէրէկցի, որ կոչուած է նաեւ քահանայական պաշտօնով, դառալիք եղած ուրիշ քահանայի մը տեղը ։

*** Առաջնորդարանն զբաղած է այս օրերս ընտրելու անհայր և անմայր բոլորովին որբ տղաքներ թուով 20 առ այժմ, և հագուեցնելու զանոնք տեղական տարազով։ Վիճակիս քահանայից դիրքը բարձրացնելու կոչուած յանձնաժողովը, զորմէ գրած էինք արդէն Բիւզանդիոնի մէջ, է նաեւ վիճակիս Տնտեսական Խորհուրդն որ քանի մ'օր խորհուելով ազգ. տուրքերուն որոշեց Առաջնորդարանի ծախուց համար։ Առաջնորդը սոյն Յանձնաժողովին յանձնեց Գ. պաշտօն մ'ալ Որբախնամ Ժողով անունով. Առաջնորդն և սոյն ժողովոյ գործունեայ անդամք մեծ եռանդ կ'ցուցնեն ընտրել որբերը խնամելու պէտք եղած կերպով։ Կարողութի՛ւն։

Ե. ԵՐԿԱԹԵԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆԻ ՄԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆ ԱՌ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»

Հայաթերթիդ 156րդ թուով Այնթապէ նամակին առաջ— գրուած Խմբագրականին բովանդակութիւնն ո՛րքան ճշմարիտ, այնքան ալ զիծեցուցիչ էր։ Ճշմարիտ, զի եկեղեցականք ոմանք մերժելով կ'մերժեն իրենց առաջարկուած պաշտօններն և Հայ. Եկե-

ղեցւոյ ներկայ անհախանձելի վիճակին հանդէպ՝ անփոյթ և անտարբեր գըտնուելով հանդերձ, կ'սպասեն որ Ազգը զիրենք փառաւորապէս ապրեցունէ՝ և այն ալ՝ իրենց ուզած եղանակաւը, կարծելով թէ ժողովուրդը — միայն անոնց կրած աքսէին է սիրահար։ Զգծեցուցիչ բսի միանգամայն, զի պարտազանց եկեղեցականաց վրայ խօսուած ատեն պարտաճանաչներն ալ մէկ ջրով կ'լուացուին. Ինչու իր պաշտաման մէջ թերացող, առաջարկուած պաշտօնէն խոյս տուող եկեղեցականն յանուանէ ծանուցանելով չճանչցուի, ինչու այնպիսեաց համար Պատրիարքարանը կարեւորը չտնօրինելով տալու այդ կարգի եկեղեցականաց թիւը բազմապատկի։ Ինչու հոգեւոր իշխանութեան անսաստ գտնուող եկեղեցականներ սակաւին Պոլսոյ մէջ պաշտօններ գտնեն, և զարմանալին է որ միւսնոյն իշխանութեան որոշմամբ կամ թոյլտուութեամբ կըլլան. ինչպէս լուծեմք խնդիրն։ Իշխանութիւն մը իշխանութիւն ըլլալէ կ'դադրի, երբ իր որոշումներն իր ըստորադրելոց յարգել տալ կ'տկարանայ։ Սակայն, Տէր Խմբագիր, եթէ փէշեններու տակ պահծէնները ըլլալ երազող և իրենց անձերը միայն հոգալու հետամուտ եկեղեցականներ կան, կ'գտնուին այնպիսիներ ալ որք յօժարակամ յանձն կառնուն ծառայել Եկեղեցւոյ և Ազգին. հետեւաբար կ'կրկնեմ թէ չէ՛ արդարութիւն ամենքն հաւասարապէս մէկ ջրէ անցունել։ Եկեղեցական մը

10 Մայիս 97

ՏՈՔԹ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Թէ իբրեւ Պեշակմանս հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ քաղաքապետական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մասնաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է գոհ ընելու իրեն դիմողներ։ Վեներականութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիները զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, տեղւոյն մեծ հիւանդանոցներուն մէջ անոնց գործածութիւնը մօտէն ուսումնասիրելէն ետեւ, ապանեխման ու մաքրութեան ամենավերջին միջոցներն, որոց շնորհիւ Վեներականութեան ու Մանկաբարձութեան գործողութիւնք ամենայն անվտանգ եւ ապահով կը հանդիսանան արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ։ Ամեն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա-Մէյտանը, Թ. 128, եւ Բշ., Եշ. եւ Շբ. օրերը ժամ 4-6 Մէրճիմէքնեան դեղատունը Գանչէ-Գաբու։ Իսկ Գշ. կէս օրէն ետեւ աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ Ալեքսան Էֆ. Դալլաքեանի դեղատան մէջ ի Լանկա։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՈՒՆՔ

Թրիխալայի Գայմագամէն մայիս 10 Թուով հեռագիր առ Ներքին գործոց Նախարարութիւն.—«Ամսոյս 6ին, Գշ. Թրիխալա ժամանեցի. հետեւեալ օրը Տոմոքօ գացի Էտհէմ փաշայի հետ տեսնուելու և այսօր վերադառնալով գործի ձեռնարկեցի։ Քրիստոնեայք, որք անցեալներն հելլէն հրոսակաց կողմէ քաղաքին վրայ եղած յարձակման հետեւանօք փախած էին, խմբովին քաղաք դառնալով իրենց գործերուն զբաղիլ սկսան։ Քաղաքին և գիւղերուն մէջ կայս. շնորհիւ հանրային անդորրութիւնը կատարեալ է։ Քաղաքին ու գիւղերուն ժողովուրդը Վեհ. Սուլթանին համար բարեմաղթութիւններ կ'ընէ»։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԹԷՆՔԷ առնուած վերջին լուրերու նայելով, կ'ըսեն Թուրք լրագիրք, Րալլիի գահլիճն հրաժարեր է։

ՏՈՔԹ. ՆԱՍԷ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ ամէն կերպով լաւ խնամք տարուի գերման Կարմիր Խաչի բժիշկ Տօքթ. Նասէի որ վիրաբուժական գործողութեան մը պահուն ձեռքին մատէն վիրաւորուեցաւ։ Կայս. Իրատէով անձնական օգնականի Միւշիր Շաքիր փաշա գերման դեսպանատունը գնաց և Տօքթ. Նասէի վիրաւորուելուն համար ցաւակցութիւն յայտնեց։ Կայս. Իրատէով բժիշկ Իսմէթ փաշա և վիրաբոյժ Էմին փաշա Տօքթ. Նասէի մօտ երթալով ողջունութիւնն հարցուցին։ Իմթիազ պատուանշանի ոսկի և արծաթ շքադրամներն տրուեցան Տօքթ. Նասէի։

ՄԻՋԲՐՈՊԱԶՆՆԱԿԱՆ աշխատանոցին տնօրէն Տօքթ. Նիքոլ առաջարկեց տեսակ մը շինուկ գործածել վիրաւոր զօրաց համար։ Վիրահատ Ճէմիլ փաշա, որուն յանձնուած էր այդ առաջարկութիւն, տեղեկագիր մը պատրաստելով շինուկին գործածութեան վրայ, մատոյց Սպարապետի Դրան։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Օսմ. Պանքան Լարիսայի մէջ երկրորդ հիւանդանոց մը հաստատեց. նոյնպէս վիրաւորելոց նախնական դարմանները ընելու համար ալ շարժուն հիւանդանոց մը։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպան Պ. ֆօն Սաուրմա Պէյ երէկ իր աղջկան հետ այցելեց Եըլտըզի հիւանդանոցները։

ՍԵԼԱՆԻԿԷ կ'հեռագրեն թէ այսօր երեք հարիւր վիրաւոր հոն պիտի ժամանեն։

ՀԵԼԼԷՆՔ.— Երէկ ալ քսանեւհինգ հելլէն մայրաքաղաքէս հեռացուեցան։

ՎԻՐԱՒՈՐՔ.— Երէկ առաւօտ մասնաւոր կառախումբ մը 3 սպայ և 89 վիրաւոր բերաւ մայրաքաղաքս։ Անոնք Եանեայի կողմը տեղի ունեցած վերջին ճակատամարտին մէջ առած էին իրենց վէրքերը։ Յատուկ պաշտօնեայներ անմիջապէս ընդ առաջ երթալով, պատգարակներով շոգենաւակ փոխադրել տուին և ծովու ճամբով Պէշիքթաշ հանելով, Եըլտըզի հիւանդանոցը փոխադրեցին։

—Եըլտըզի հիւանդանոցին տաղաւարներուն մէջ դարմանուող օսմ. վիրաւոր զօրաց թիւն երէկ 455 հոգի էր։ Անոնցմէ սպայ մը և 20 զինուոր ապաքինած ըլլալով, հիւանդանոցէն հանուեցան և հանգստարան ղրկուեցան։

ՀԵԼԼԷՆ ԳԵՐԻՔ. — Սոյն կառախումբին մէջ կ'գտնուէին նաև 25 հելլէն գերիք, որք Մագրիգիւղ հանուեցան և անտի շոգենաւակով փոխադրուեցան Հայտար-Փաշայի հիւանդանոցը։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնն օսմ. զօրաբանակներուն գրաւած քաղաքներուն միջեւ հեռագրական նոր գծեր հաստատել տուած ըլլալով, պաշտօնէից ընտրութեան յանձնաժողովն երէկ պէտք եղած թուով պաշտօնեաներ ընտրեց հեռագրական նորահաստատ կայարաններուն համար։ Ընտրեալք մէկ երկու օրէն իրենց պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորին։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ

Մայիս 22

ԲՌՆԱԲԱՐՈՒՄ ՁԻՆԱԴԱԴԱՐԻՆ ՅԵՏՈՅ.— Բարիզի լրագիրք կ'ծանուցանեն թէ Ցունաստան՝ Տէրութեանց միջնորդութիւնն ընդունելէն ի վեր, երկրորդ անգամ ըլլալով, չարաչար կը գործածէ Եւրոպայի վստահութիւնը։ Սքաֆիտաքիոի մէջ պատահած դէպքը թէև Կրիպովոյի յարձակման կարեւորութիւնը չէ ունեցած, այսու հանդերձ ցաւալի խաամնադանցութիւն մ'է։ Երկու թշնամի բանակաց սպայակոյտները մայիս 7/19ին կէսօրէն ժամ մը յառաջ Արդայի մէջ ստորագրած էին պաշտօնագիր մը որով զինադադար որոշուած էր և օսմ. զինուորք վերստին պիտի գրաւէին պատերազմէն առաջ իրենց ունեցած դիրքերն՝ Սրախոգոսի աջ կողմն, և Հելլէնք ամբողջովին ձախ կողմը պիտի քաշուէին։ Այս համաձայնութեան հետեւանօք Թուրքերը վերստին գրաւեցին Սքաֆիտաքիոի ամրոցն որ պատերազմէն առաջ իրենց ձեռքն էր. սկսան վերաշինել փլած պատերն, և հազիւ աշխատութեան ձեռնարկած էին, երբ Հելլենաց Բէֆալի-Բոասկլիայի ամրոցն, առանց նախապէս իմաց տալու, սկսաւ կրակ ընել Թուրքերուն վրայ։ Արդայի ծովածոցէն Հելլէն թնդանօթակիրներն ալ մասնակցեցան ռմբակոծման։ Օսմ. հրամանատարն անմիջապէս բողոք ղըրկեց հելլէն սպայակոյտին որ կրակը դադրեցուց։ Աթէնքէ կ'հեռագրեն թէ հոն կարեւորութիւն չի տըրուիր Եպիրոսի դէպքին։ Հելլէնք ռումբ արձակեր են միմիայն արգիլելու Թուրքերն որ շինոցեն իրենց ամրութիւններն։—Աթէնացիք պահանջ չեն կախեր՝ անկարգութիւն յառաջ բերել ուզող խռովարարներու գրգռութեանց։ Աթէնացիք ընդհանուր կերպով համոզուած են թէ Տէրութիւնք Ցունաստանի համար հաշտութեան պատուաւոր պայմաններ ձեռք պիտի բերեն։ Այս համոզումն միտքերը բաւական հանդարտեցուցած կերեւի։ Երեկուան խռովային հետեւանքները բաւական դարմանուեցան։

—Մայիս 6/18 ին՝ զինադադարի նախընթաց օրն՝ երկու թնդանօթով զինեալ հելլէն մարտանաւ մը եօթն ռումբ արձակեց և շատ մը հրացան պարպեց օսմ. զօրաց վրայ ի Սանդաքարանդա (Եպիրոսի եզերք՝ Գորֆուի հիւսիսային կողմը)։ Սահմանագլխին օսմ. հրամանատարն սպիտակ դրօշով պատգամաւոր մը ղրկեց. սա տեսակցեցաւ հելլէն սպայի մը հետ ի մասին զինադադարի, բայց հելլէն սպան չվերադարձաւ երկու կողմին համաձայնութեամբ որոշելով ժամուն։ Երկար ատեն յետոյ Թուրք բանակեաղն ի զուր նորէն նշաններ ըրաւ, բայց Հելլէնք այս ժամանակէն օգտուելով՝ Արդայի մեծ կամուրջին տակէն լաստերով զինուոր անցուցին և շարժում մ'ըրին օսմ. հողին վրայ։

ԹԵՍԱԼԻԱ.— Վիեննա, 20 մայիս.— Այլ եւս տարակոյս չկայ թէ Հելլէնք Օթրիսի գիծն ալ թողուցին։ Գշ. իրիկուն իրենց վերջապահը դեռ Ֆուրքայի կիրճին մէջ էր. Դշ. առտու Զէյթուն նահանջեց։ Հազգը փաշայի հեծելազօրքը հալածեց Հելլէնները, բայց զինադադարը ծանուցուելուն կեցաւ և ճակատամարտն յանկարծ դադրեցաւ։ Այժմ Թուրքերն ոչ միայն Տոմոքօյի կ'տիրեն, այլ Օթրիսի գագաթին։ Գահաժառանգը՝ Սմոլենցին, Վասսոսի և Կարիպալտիականներու հետ իր բանակեցող հասուտեց նոյն իսկ ի Թերմոբիլ։ Ամիլքարէ Չիբրիանի ծանուցողը գէն ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով Աթէնք տարուեցաւ զօր. Մավրոմիխալիսի հետ՝ ազգէն վիրաւորուած։ Զէյթունի խուճապին պատճառ եղան անկանոն զօրքերն. մէկ քանի խմբաւորութիւններ կողոպտեցին։ Այս պատճառաւ հելլէն կանոնաւոր զինուորք սկսան փողոցներուն մէջ շրջելու պահակութիւն ընել և հանրային շէնքերը պահպանել։

ԶԻՆԱԴԱԴԱՐԸ, կնքեալ պայմանագրութեանց համաձայն, տասնեւեօթն օրն աւարտելուն պիտի կրնայ նորոգուիլ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ արտաքին գործոց Նախարար Սքուլուտիս ըսաւ Ստանտըրտի թղթակցին թէ հելլէն կառավարութիւնն որոշած է մեծամեծ խնայողութիւններ ընել, որպէս զի կարենայ իր հանրային պարտքերը վճարել։

ԿԱՐԻՊԱԼՏԵԱՆ ԼԷԳԷՈՆ.— Բարսալոնա, 21 մայիս.— Կարիպալտեան Լէգէոնն այսօր Արդայէ մեկնեցաւ՝ իր և հելլէն կառավարութեան միջեւ ծագած ինչ ինչ դժուարութեանց հարթուելէն յետոյ։

ՀՌՈՄ, 22.—Կարիպալտեան վիրաւորելոց մէջ կայ նաև Րիչիոտթի Կարիպալտիի որդին՝ տասնեւեօթն տարեկան երիտասարդ մը։ Կարիպալտիի գունդը Տոմոքօյի ճակատամարտին մէջ նահանջելու պահուն շատ մ'ընդհարումներ ունեցաւ։ Վերջին կռուոյն իտալացիք քիչ մնաց որ պաշարուին. մեծ կորուստներ ունեցան։ Այժմ երեք հարիւր հոգի միայն ունի։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ դաշտէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, օսմ. զինուորք այժմ Ցունաստանի հին սահմանագլխոյն վրայ այնպիսի դիրքեր կ'գրաւեն որ եթէ երբեք պատերազմ սկսի, պիտի կրնան ոչ միայն դիւրութեամբ գրաւել զԶէյթուն, այլ կարճ յառաջխաղացութեամբ մը պաշարել հելլէն բանակն ի Թերմոբիլ։

ՀԵԼԼԷՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Աթէնքէ հեռագիր մը խօսելով Րալլիի գահլիճին հրաժարելու հաւանականութեան վրայ՝ հաշտութիւն կնքուելէն յետոյ, կ'ըսէ թէ ընդհանուր կարծիքի մը նայելով Տէլեանիսի գահլիճէն ետքը վայրին նախարար Լէվիտիս պիտի կազմէ նոր նախարարութիւնը։ Լէվիտիս շատ ժողովրդականութիւն ունի։

ԹՇՆԱՄՈՒԹԵԱՆՑ ԴԱԴԱՐՈՒՄ. — Աւասիկ թարգմանութիւնն այն պաշտօնագրոյն, որ երկու պատերազմիկներու պատուիրակաց կողմէ կնքուեցաւ թշնամութեանց դադարման համար։ —«Այսօր 8/20 մայիս ժամ 3.15 (Ը. Ե.) Թարացայի բլուրներուն վրայ մերձ ի Զէյթուն՝ Էտհէմ փաշայի պատուիրակներն՝ հազարապետ Իզզէթ ու Ռիզա պէյերը մէկ կողմէ և հարիւրապետ Բոնտոեանի միւս կողմէ, հետեւեալներն որոշեցին. — 1. Պատերազմիկներու միջեւ թշնամութեանց դադարում մը որոշուած է ժամ 3.15էն։ 2. Զօրախումբերն այս պահուս իրենց ունեցած դիրքերը պիտի պահեն։ 3. Կողմնակի շարժումք արգիլուած են։ 4. Չէզոք գօտին պիտի որոշուի երկու բանակաց բարձրաստիճան սպայից կողմէ։»

«Կրկին օրինակ պատրաստուեցաւ երկու կողմանց»

10/22 Մայիս.

Թուրքերոյ կողմէ — Ցունաստանի կողմէ
Հազարապետ — Հարիւրապետ
ԻԶԶԷԹ ՊԷՅ, ՌԻԶԱ ՊԷՅ — ԲՈՆՏՈԵԱՆԻ

ՎՈԼՈՑԻ քաղաքային ու զինուորական կառավարիչ Էնվէր փաշա հրամանագիր մը հանեց, որով ծխախոտներն արդի գործարանաց մէջ պիտի կտրուին և իւրաքանչիւր օխաէն 12½ ղրշ. կամ 5 տրախմի պիտի առնուի կանխիկ։ Գտնուած բաքէթները մինչեւ մայիս 18/30 համարձակ պիտի ծախուին։ Հելլէն պանտրոլ ունեցող բաքէթներն եթէ մինչեւ այդ թուականը չծախուին, պիտի տարուին կառավարական պաշտօնատունը՝ կառավարչին կողմէ կնքուելու։ Այս կնիքը չկրող բաքէթները վար դրուելով վաճառողները պիտի պատժուին և դրամական տուգանք պիտի վճարեն։ Դրամի սակն ալ այսպէս որոշուած է.— Օսմ. ոսկի 40 տրախմի, մէճիտիյէ՝ 7.40, ֆրանսական ոսկի՝ 35 և անգլ. 43.75։ Այս սակին չհամակերպողները տուգանք պիտի դատապարտուին։

Բ. ԴՈՒՌԸ վաւերացուց Տէրութեանց Թեսալիոյ հիւպատոսներուն պաշտօնը։

ԱԹԷՆՔԻ լրագիրք կ'ըսեն թէ օսմ. զինուորք Լարիսայի մէջ երեք միլիոն փրէ ցորեն գտեր են։ Հելլէնք նոյնչափ մ'ալ թողեր են ի Թրիխալա և Ֆարսալա։

—Հելլէն կառավարութիւնն հրատարակեց պատերազմին մէջ բռնաբարեալ մեռածներուն ու վիրաւորելոց ցուցակը։ Իտալացի գնդ. Պերդէի գունդն, որ Նիքօփոլիսի ճակատամարտին մասնակցեցաւ, զինաթափ եղաւ և Իտալիա պիտի դառնայ։ — Պատերազմի դաշտին վրայ մեռնող հելլէնասիրաց անուններն ալ, Աթէնքի մետրապոլիտին հրամանաւ, Հելլէն զինուորներու հետ կ'յիշուին Ցունաստանի բոլոր եկեղեցեաց մէջ։ Սոֆիա իշխանուհին 25,000 տրախմի նուիրեց ի նպաստ վիրաւորելոց։ Հելլէն կառավարութիւնն ազգ. երեք պանքաներէ վեց միլիոն տրախմի փոխառութիւն մը կնքեց, կէսն երկու տրախմինոց և միւսը մէկ տրախմինոց տոմսերով վճարելի։

ԹԵՐՄՈՊԻԼ.—Գերման լրագրերուն գրածին նայելով, Ֆօն տէր Կոլց փաշա կարծիք յայտներ է թէ Թերմոպիլի կիրճերէն անցնիլ աւելի դիւրին է քան Մելունայի կիրճերէն, և Օսմ. բանակն որ այս վերջինէն անցաւ պատերազմին սկիզբն՝ իր առջեւ գտնելով հելլենական կոյս բանակ մը՝ ի Թերմոպիլ աւելի դիւրաւ կրնայ յաղթել հելլէն բանակին, որ յաջորդական պարտութիւններով բարոյապէս ընկճած է։ Հելլէնք կ'յուսան որ երբ Օսմ. զօրքը Թերմոպիլի կիրճերուն մօտենայ, հելլէն նաւատորմին իր բոլոր ուժը կեդրոնացնելով Զէյթունի ծովախորշին մէջ, կարող է ռումբ և խորտակիչ տեղացնել թշնամիին վրայ։ Բայց գերման թերթերը դիտել կուտան որ հելլէն նաւատորմը ցարդ ո՛չ ուրեք Օսմ. զօրաց ուժեղ կոյտ մը կրցաւ կրակի բռնել. զի եթէ ինք ռումբ կրնայ արձակել, ցամաքային խոշոր Քրուբի թնդանօթներն ալ կրնան լռեցնել թշնամիին մարտանաւերը։

ՀԻՆԳ ՀԱՐԻՒՐ հելլէն կամաւոր հասան Ամերիկայէն Աթէնք։

ՉԻՊՐԻԱՆԻ և այլ իտալացի վիրաւորուած կամաւորներէն մաս մը Աթէնք տարուեցան։ Ժողովուրդն համակրութեամբ ողջունեց զանոնք։ Բայց այս և ուրիշ վիրաւորուածներու յաջորդական գալուստը նահանջի նոր գոյժէն ետքը շատ տրտմեցուց Աթէնացի զգայուն ժողովուրդը։

ԿՐԵՏԷԻ ապստամբք իրենց ընթացքը դեռ չեն փոխեր, այն պաշտօնական զեկոյցէն ետքն ալ թէ Ցունաստանէն ո՛ եւ է օգնութիւն պէտք չէ ակնկալեն, զի Ցունաստան վերջնապէս ճանչցած է կղզին համար տրուած վարչութեան ձեւը։— Կրետէի հելլէն բանակետղը գտնուող 60 օսմ. զինուորք, հելլենաց անտի մեկնելուն առթիւ, ղրկուած են Բլադանիայի բացը խարսխած մարտանաւերը։

ՉՕՐ. ՍՄՈԼԵՆՍ, որ (Նոր Լէոնիդաս) զԹերմոպիլ պիտի պաշտպանէ, իր բանակաւ ողջամբ Զէյթուն հասնելուն, խանդավառ ընդունելութիւն գտաւ տեղային ժողովրդէն, որուն խուճապը դադրեցաւ, և քիչ շատ ապահովութիւն տիրեց աճարեկեալ քաղաքին մէջ։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւն. — ԱԹԷՆՔ, 22 մայիս.— Երկու բանակաց միջեւ չէզոք գօտին հաստատուեցաւ։ Կիրճերու ամէնքն ալ չէզոք գօտին մէջ են, բացի Ֆուրքայէն որ Թուրքերու ձեռքը պիտի մնայ։

ԼՈՆՏՈՆ, 24 մայիս.—Երեսփ. ժողովին մէջ Մր. Քըրզըն յայտարարեց թէ Տէրութիւնք համաձայնած են։ Կրետէ բացարձակ կազմակերպութիւն մը պիտի ունենայ վեհապետութեամբ Վեհ. Սուլթանին։ Այժմ ծրագրոյն մանրամասնութեանց վրայ խորհրդակցութիւնք կ'կատարուին։

ԹՐԻԵՍԹԷ.— Հելլենաց կողմէ վարձուած աւստրեան Էֆրոփէ շոգենաւը Թրիէսթէ դարձաւ։ Մէնէքշէ Սելանիկէ Պիրէոն ուղեւորեցաւ։

Ֆ… — ԲԱՐԻԶ.— Աթէնքի մէջ գրգռութիւնը կ'աւելնայ արքայական գերդաստանին դէմ։ Զրոյց կայ թէ ընկերութիւն մը կազմուեր է որ՝ Ցունաստանի ծխախոտի մենավաճառը փոխարէն առնլով՝ պիտի երաշխաւորէ Ցունաստանի կողմէ Թուրքիոյ վճարուելիք պատերազմական տուգանքը։

Աժանս Հաւաս. — ԼՈՆՏՈՆ. — Այսօր Աթէնքէ ու Կ. Պոլսէ Ֆօրին Օֆիսի եկած տեղեկութեանց նայելով, Մեծ Տէրութեանց դեսպաններուն կողմէ սկսուած բանակցութիւնք փութով առաջ կ'տարուին։

ԱԹԷՆՔ.— Արդայի բանակին նախորդ հրամանատար գնդ. Մանոս, որ Աթէնքի մէջ բանտարկուած է, անձնասպանութիւն փորձեց։ Պատերազմական նախարարն Արդայի բանակէն նաև մէկ քանի սպաներ ձերբակալել տուաւ. ասոնք իրենց ընթացքին համար պիտի տան զինուորական ատեանի մը առջև։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 25 մայիս.— Արդայի հելլէն զօրաց մէկ մասն անկից ճամբայ ելաւ։

ԱԹԷՆՔ.—Էտհէմ փաշա յայտարարեց օսմ. բանակը դացող հելլէն սպայից թէ պաշտօն ունի բանակցիլ հաշտութեան նախնական պայմաններուն վրայ։

—Տոմոքօյի ճակատամարտին գրտնուեցան նաև ֆրանսացի երեսփոխան Անդրէ Պոլսէ և Շանթրէժ անուն ուրիշ ֆրանսացի մը. երկուքն ալ վիրաւորուեցան։

ՏՕՔԹՕՐ
ՀՐԱՆՏ Պ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—5 (ըստ Ե.)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆԻ մէջ Բր. ոկսալ ոստիկանութեան քօմիսէր Լուէցով որ իբրեւ սուտ երդում և սուտ վկայութիւն ընող ամբաստանուած է, Պերլ. վկայ ներկայ էին արտաքին գործոց նախարար ֆօն Մարշալ և ուրիշ պաշտօնատարներ։ Թաուշ ուրացաւ թէ ինք լրագրական յօդուածներ ներշնչած ըլլայ ընդդէմ արքունեաց և Ալզաս Լօրէնի քաղաքական ոստիկանութեան, մինչդեռ Լուէցով յայտարարեց թէ Թաուշ իրեն տեղեկութիւններ տուած և հրամայած էր հրատարակել ծանօթ յօդուածները։

ԱԼԺԻՐԷ կ'հեռագրեն թէ Օրանի մէջ, ուր շփոթութիւնք ծագած էին, կացութիւնը բարուքեր է՝ իշխանութեանց կողմէ ձեռք առնուած զգուշական միջոցներու շնորհիւ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսրն արտօնեց վարչապետ Պատէնի կոմսն որ ազատական ու գերման երեսփոխանք եթէ խափանարար ընթացքին շարունակեն, երեսփ. ժողովոյ նիստերը դադրեցնէ մինչև աշուն։

ՍՈՖԻԱՅԻ մէջ կիրակի նորէն փորձեր կատարուեցան նորահնարեալ խորտակիչներու և ինքնաշարժ թնդանօթներու։ Արդիւնքը հիանալի եղաւ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ լրագիրք կ'ըսեն թէ Վիքթորիա թագուհւոյն տարեդարձին առթիւ կարեւորը պիտի տնօրինուի որպէս զի Ս. Պօղոսի մէջ արարողութեանց կատարուած պահուն Ն. Վեհափառութիւն առանց իր աթոռէն ելնելու, կարենայ հեռագրաւ պատգամագիր մը ղրկել Բրիտանական աէրութեան ամէն կողմերը։

ԲՈՒԻՆՍԼԱՆՏԻ (Աւստրալիա) անգլ. գաղութին կուսակալ Լորտ Համբըրն հեռագրեց Կալլէսի իշխանուհիին՝ գաղթային նախարար Մր. Չէմպըրլէնի միջոցաւ՝ թէ իր գաղութին հովիւները 20,000 ոչխար եւ եզ իշխանուհիին տրամադրութեան ներքեւ դրած են իբրեւ նպաստ այն մեծ հացկերոյթին, զոր հանգամանկութեամբ պիտի տայ Անգլիոյ աղքատներուն՝ Թագուհւոյն 60 ամեայ յոբելեանին առթիւ։

ՎԵՆԵՑՈՒԵԼԱՅԻ Հանրապետութեան նախագահ Զօր. Քրեսօ Մ. Նահանգաց Նախորդ Նախագահը՝ Մր. Քլիվլէնտ՝ կարգեց Ա. իրաւարար խորհրդական՝ Վենեցուելայի սահմանաց համար Անգլիոյ հետ ծագած իրաւարարութեան դատին մէջ։

ՌՈՒԻԴԵՐ կ'հեռագրէ թէ Պուլկարիոյ և գերիշխան Տէրութեան միջեւ յարաբերութիւնք շատ լաւ են։ Թնդանօթաձիգ հազարապետ Բարատովի զինուորական կցորդ կարգուած է Կ. Պոլսոյ պուլկար գործակատարութեան, և որոշուած է որ պուլկարական մի քանի առաջնորդութիւններ եւս հաստատուին Մակեդոնիոյ մէջ։

ՎԻԼՀԷԼՄ կայսր Վիսպատէնի մէջ պտոյտ մը կատարած պահուն վաթսուն չափ գործաւորք համակրական ցոյց մ'ըրին։ Կայսրն այնչափ գոհ մնաց, որ հինգ հարիւր մարք բաշխել տուաւ անոնց։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆԻ վեհապետը նոր դրօշ մը շինել տուաւ Եւրոպայի մէջ և Ատուայի ճակատամարտին ի յիշատակ մարտ 1ին կատարուած կրօնական արարողութեան մը պահուն այս դրօշ առաջին անգամ պարզուեցաւ. եպիսկոպոս մը օրհնեց զայն ի ներկայութեան Մենելիքի և աւագանիին։

ՄԱՀ ԱԲԲԱՅ ՔՆԱՅՐԻ. — Ինչպէս երէկ ծանուցինք, հռչակաւոր ջրաբոյժ Աբբայ Քնայր, որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ։ Սէպաստիէն Քընայր ծնաւ 1821 մայիս 17ին Ստէֆանսրիտի մէջ ի Պավիէրա։ Նախ մանարանի մը մէջ աշակերտութիւն ըրաւ. բայց տեսան որ խելացի է, ուսման վարժարան դրին՝ կղերական ասպարէզը մտնելու։ 1852 ին քահանայ ձեռնադրուեցաւ և 1855 ին թեմի մը երէց եղաւ։ 1881ին Վէօրիշոֆէն փոխադրուեցաւ, զոր ջրաբուժական տեղւոյ բահաչակ կեդրոն մ'ըրաւ ամէն հիւանդութեանց համար։ Քնայր որ տղայութեանն ու երիտասարդութեանը փափկակազմ էր, պաղ ջրով առողջապահութեան գաղափարն ունեցաւ։ Իրեն և ուրիշներու վրայ կատարած փորձերու գոհացուցիչ արդիւնքներով համոզուեցաւ թէ ջուրն ոչ միայն չարքաշութեան միջոց մ'է և աքանչելի կանխարգել մը, այլ ախիզերական յատկարոյժ մը՝ մանաւանդ գործարանական հիւանդութեանց։ Այս գրութեան առաքեալն եղաւ մէկ քանի երկասիրութիւններով եւ կարգ մը հրապարակախօսութիւններով, մանաւանդ ի Գերմանիա և Զուիցերիա։ Հրաւիրեց բժիշկները տեսնելու իր ջրաբուժութեան արդիւնքներն հազարաւոր հիւանդներու վրայ, որք Վէօրիշոֆէնի իր դարմանատունը կ'դիմէին բժշկուելու յոյսով և հրաշալի բուժմանց լուրերն իմանալով։ Մէկ քանի տարի առաջ Ս. Պապն հետաքրքրուեցաւ ճանչնալու զՔնայր. Հռոմ կանչեց, մէկ քանի անգամ իր ներկայութեանն ընդունեց՝ անոր գրութեան վրայ բացատրութիւններ առնելու։ Լէոն ԺԳ. նոյն իսկ Քնայրի յանձնարարութեանց մէկ քանիներուն հետեւեցաւ, բայց կ'երեւի թէ մեծ արդիւնք մը չունեցաւ։ Պապը ներքին սենեկապանութեան տիտղոսը տուաւ Քնայրի։ Սէպաստիէն Քնայրի գլխաւոր երկասիրութիւններն են. «Իմ Ջրաբուժութիւնս», «Այսպէ՛ս պէտք է ապրիլ», «Տղայոց առողջապահութիւնը», «Խորհրդատու հիւանդաց եւ առողջ անձանց» և «Իմ կտակս հիւանդաց և քաջառողջ անձանց համար»։ Ասոնց մէկ քանին ֆրանսերէն թարգմանուած են։

ՇՈՒՎԱԼՈՎ ԿՈՄՍՆ Ի ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսրն իմանալով որ Շուվալով կոմսը Պերլին պիտի գայ, ի նորոյ կահաւորել տուաւ Եուկէնհայմ ամարանոցը՝ մերձ ի Բոցտամ։ Կոմսին ժամանած օրը կայսրը նոյն ամարանոցը գնաց և երկար ատեն մնաց հիւանդին անկողնոյն քով. կայսրուհին ալ ծաղկեփունջ մը ղրկեց։ Կոմսին դարմանումն յանձնուած է բրոֆէսէօր Գէրհարտի. բրոֆէսէօր Զանկունոուքէ ամէն օր մարձում կ'ընէ հիւանդին վրայ՝ Շուվալով կոմսին քով են կինը, քոյրն ու զաւակները։

ՍԵՐՊԻՈՅ թագաւորն աշնան այցելութիւն պիտի տայ Լոնտոնի արքունեաց։

ՆԱՒԱՏՈՐՄ ՃԱՊՈՆԻ.— Ճաբոնի նաւային նոր ծրագրոյն համաձայն պիտի շինուին վեց զրահաւոր՝ իւրաքանչիւրը 12,500-15,000 թոնօ, զրահաւոր մը՝ 7500 թոնօ, վեց չրջուն զրահաւոր՝ 9200 թոնօ, եօթ չրջուն մարտանաւ 4000 թոնօ, 6 ուրիշ մարտանաւ՝ 3000նոց և 12՝ 1500նոց. նոյնպէս 125 թորփիլանաւ և 25 թնդանօթակիր։

ԵՒՐՈՊԱՅԷՆ Ամերիկա և փոխադարձաբար երթեւեկող խոշոր շոգենաւի մը մէկ ուղեւորութեանը պահուն միայն գիտէ՞ք ինչ ուտելիք կ'սպառի. 6500 քիլօ եզան միս, 3200՝ ոչխարի, 2500՝ հորթի, 650՝ ձուկի, 1500 հատ հաւեղէն, 46,000 հաւկիթ, 2500 քիլօ կարագ, 600 լիդրա կաթ, 180,000 քիլօ հաց և 31,000 լիդրա գինի։

ՉՈՐՐՈՐԴ ԵՐԵՍԸ

Նիւթոց առատութեան պատճառաւ, մաս մը բան լրագրոյս այս աւուր թուոյն Չորրորդ երեսը դրուած է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգ. Վարչութեան Խառն Ժողովը վաղը պիտի գումարի Ղալաթիոյ Թեմ-Կրթարանին մէջ, իր Օրակարգին վրայ ունենալով կարգ մը առաջնորդական, յարաբերական, գաւառային խնդիրներ։

—Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ քիչ մը անհանգիստ ըլլալով Պատրիարքարան չգնաց, այլ իր տան մէջ աշխատեցաւ։

—Վերջին ժամանակներս Պոլիկարեան և Եգիպտոսէն եկող ազգայիններուն ամենքն ալ արձակուած են Ոստիկանութեան Դունէն, և միայն Պիրէնէն եկած Հայ մը առայժմ քննութեան ներքեւ կ'գտնուի։

—Բղիի առաջնորդական տեղապահ Տ. Արիստակէս Վ. իր վատառողջութիւնը դարմանելու համար Կ. Պոլիս գալ խնդրած էր։ Ս. Պատրիարք Հայրը գրեց որ առայժմ չհեռանայ իր թեմէն։

—Կ'լսենք թէ Ազթամարայ միաբաններէն Տ. Ստեփան Վ. Վարագայ վանուց առժամեայ վանահայր կարգուեր է, և իր պաշտօնին վերաբերեալ Պատր. Կոնդակը չարթուս մէջ ղրկուեր է։ Իր նախագահութեան ներքեւ պիտի հաստատուի Վարագայ վանքին մէջ բանալ որոշուած Որբանոցը։

— Տարագրելոց Ցանձնաժողովէն մէկ անդամ պակսած է, Մուրատեան Կարապետ էֆ.ին Սամսոնի Միւթէսարրըֆութեան օգնական անուանուելովը։ Ս. Պատրիարք Հայրը գնահատելով Ցանձնաժողովին օգտակարութիւնն, յանձնարարած է որ նոր անդամ մը առաջարկուի իրեն՝ ի հաստատութիւն։ Ն. Ամենապատուութիւն նաեւ պատուիրած է որ Ցանձնաժողովը տեր կանգնի տէրերնին ցարդ չգտնուած գոյից և ընչից, որ ժամանակ մը այս գրութեան մէջ մնալէ ետքը, պիտի ծախուին և արդիւնքը կարօտելոց պիտի յատկացուի։ Անտէր գոյքերու վաճառման հասոյթէն Ցանձնաժողովն այս օրերս ալ 10,000 ղրշ. պիտի յանձնէ Պատրիարքարանի՝ կարօտելոց համար։

—Իզմիրի մէջ հաստատուած Ներսեսեան Որբանոցին համար 30 որբ ուղուեր է Մարաշէ, և ճամբու ծախքը ղրկուեր է։ Կ'լսենք թէ այս օրերս Մարաշէ ճամբայ կ'հանուին չիտակ Իզմիր յանձնուելու համար։

—Կիւրինի Որբոց Խնամակալութեան ատենապետ Ցակոբ էֆ. Պլղաչեան և ատենադպիր Մանասէ էֆ. Ս. Կոլոզեան կ'գրեն մեզ Ապր. 25 թուով թէ Կ. Պոլիս գտնուող Կիւրինցի Մանուկ էֆ Փօչունեան արտօնեալ է՝ լրագրոյս 128րդ թուոյն մէջ գրուած ձեւով՝ գանձագրքեր և այլ գրենական նպաստներ ընդունելու Կիւրինի որբ և աղքատիկ դպրոցականներուն համար։ (Ցիշեալ էֆ.էն կ'խնդրուի որ մեր Խմբագրատունն յանձնուած մի քանի ծրար պիտքերն ընդունի Կիւրին ղրկելու համար։)

—Գրենջլարի Թամըրջըպաշեն Բենիամին էֆ. Աբրահամեան ուսեալ երիտասարդը նամակ մը գրելով մեզ, կ'պատմէ թէ այս Զատկին տեղւոյն փոքրաթիւ հայ հասարակութիւնը պատրաստուած էր Ս. Ցարութեան տօնը կատարելու կարելի եղածին չափ զուարթութեամբ, երբ գոյժ մը եկաւ թէ «Գոլայճի օղլու Մինասին կեցած Ջրաղացը գողեր մտեր են»։ Թէ ջրաղացքի մը մէջ գողեր մտնելն ինչ'ն գոյժ մը կ'ըլլայ գեղի մը համար՝ առով կ'բացատրուի որ չատեր հոն տարած էին իրենց ցորենն ու եգիպտացորենն՝ աղալ տալու համար, իրրեւ իրենց միակ հացանիւթը քանի մը ամիսներու, թերեւս բոլոր տարւոյն համար։ Պատրաստ բերք չունեցողներն ալ պարտքով ցորեն գներ և տարեր էին հոն։ Վաղեցին գացին տեսնելու համար թէ իրենց պարկերն ալ վերցուե՞ր են, և վերահասու եղան իրենց բովանդակ դժբախտութեան. — Գողերն ամէն բան տարեր էին, միայն քանի մը գրիւ եգիպտացորեն թողլով։ Ա՛լ որո՞ւ միաքէն կ'անցնի Զատիկ, ուրախութիւն, կերուխում։ Բարեբախտաբար, Առաքաղաքէ այն կողմ ղրկուած հարիւրապետն և տեղակալը (միւլազիմ) գողերուն ետեւէն ինկան, և 4—5 օր չարունակ փնտռելէ ետքն յաջողեցան բռնել զանոնք և երեւան հանեցին գողօնն ալ։ Հիմա կ'յուսացուի որ չարագործները պատժուին և ցորեններն իրենց տէրերուն ետ արբուին։ Այս ալ լսեց, ժողովուրդը չունեց տաւ, բայց Զատիկը մէջ խաղաց։

—Մերսինէ Տիրան էֆ. Ս. Թաղիպեան կ'գրէ մեզ մայիս 3 թուով թէ ժամանակէ մ'ի վեր Մերսինի մէջ ազգային գործերը չատ անկերպարան և ցաւալի վիճակի մէջ էին՝ պառակտումներու և գժտութիւններու երեսէն. բայց այս օրերս Ատանայի Առաջնորդին այցելութեամբ քիչ չատ կարգի մտան, հետեւեալ պատուաւոր անձերէ օրինաւոր Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեամբ. — Տեարք՝ Աբրահամ Սելեան, Ճէպրայիլ Վարժապետեան, Մկրտիչ Վէլվէլեան, Ցակոբ Գալըքաղեան, Ցովհ. Զէրչիեան, Նշան Եսայեան և Տիգրան Թուր-Սարգիսեան։ Դպրոցն ալ բարեկարգել պիտի աշխատուի։ Սոյն միաբաններէն ուսագ սարկաւագ մը անօրէն դասատու կարգուած է։ Հոգաբարձութիւն կազմուած է պարկեշտ երիտասարդներէ՝ Տեարք Միհրան Գըլըճեան, Միրիճան Մէսթճեան, Ցակոբ Վարժապետեան և Սեդրակ Թուլումճեան։ Աշխատանք վարժարանին համար Խնամակալութիւն մը կազմուած է, որ կ'խորհի Պոլսէն կամ ուրիշ տեղէ կարող վարժուհի մը բերել։ Խնամակալութեան անդամուհիք են Աղն. Տիկին Վիքդորիա Ց. Զէրչիեան, Տիկ. Հռիփսիմէ Ց. Ցակոբեան և Օր. Մարի Փ. Մալէզեան։ Պէտքը մեծապէս զգալի եղած ուրիշ մարմին մ'ալ կազմուած է, այն է՝ Ազքատախնամ Հոգաբարձութիւն մը։

—Անցեալ Դչ. ի Բարիզ Օգէլ Տրուօ ի վաճառ հանուեցաւ Վան աէն Էյնտէի հին պատուական պատկերաց հաւաքածուն, որ երկու օրուան մէջ ծախուեցաւ լմնցաւ։ Ֆրանսացի պատկերահան Տըքօնի յօրինած Հայ Վաճառականէ անուն իւղանկարը ծախուեցաւ 15,500 ֆր.ի։

—Կ'լսենք թէ Որբոց Խնամակալութիւնն ի նկատ առած է նաեւ զՍեբաստիա իբրեւ յարմարագոյն կեդրոն մը որբերու խնամածութեան համար։ Սեբաստիա ունի արդէն Որբախնամ Ընկերութիւն մը, որ բազում տարիներէ հետէ կ'գործէ, և քաղաքին մօտ Ս. Նշանու Վանքն, որ համեմատապէս կոկիկ վիճակ մ'ունի, և չատ լաւ կրնայ յարմարիլ Որբանոցի մը զետեղման՝ ուրիշ գաւառներէ բերուած որբերու համար։

— Արաբկիրէ Մարտ 31ին և Ապր. 15ին կ'գրեն մեզ թէ Արաբկիրի մէջ Որբանոց բացուելու համար Խարբերդէ հրահանգ եկեր է, պայմանաւ որ Որբանոցի Խնամակալութիւնը բաղկանայ բողոքական անդամներէ, որոնք դասախարակութիւն բողոքականաց վարժարանին մէջ, ու ներկայ գտնուին անոնց աղօթքին ու պաշտամունքին. թէ արդէն չենքեր վարձելով Որբանոցը բացուեր է այս պայմաններու ներքեւ, և կ'չարունակեն ընդունիլ հայ որբերն, որքան որ յանձնեն մայրերը կամ ազգականները. թէ Ս. Պատրիարք Հօր Շրջաբերականին պայմաններն, որ կ'արամադրեր հայ որբերուն թոյլ տալ իրենց Ազգ. լեզուին հետ սովրելու իրենց մայրենի Եկեղեցւոյ դաւանանքն ու վայելելու կրօնական պաշտամունքները, չեն յարգուիր, առարկուելով թէ Խարբերդէ եկած հրահանգն այսպէս է. թէ արդէն Բողոքականաց ժողովարանը կ'տարուին որբերն, և այս պատճառաւ տեղւոյն հայ ժողովուրդը տրտմած է, ու քահանայից դիմելով դարման կ'խնդրէ։

— Ս. Պատրիարք Հայրը գրեց Արաբկիրի քահանայից դասուն և Գաւառական Վարչութեան թէ կ'փափաքի Որբանոց մը հաստատել հոն, և խնդրեց որ այս մասին տեղեկագրեն իրեն կարելի եղած միջոցներն ու տեղային յարմարութիւնները։

—Պրն. Կարապետ Բ. Թէլեան աղնիւ պատանեակը մեզ ղրկեր է իր տուփին մէջ 10ական 20ական փարաով հաւաքած 40 ղրշ.ի գումարը, խնդրելով որ յատկացնենք Որբերուն։ Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան ներքեւ դրինք, իր օրհնութիւնը խնդրելով այս բարեսէր տղուն համար։

—Ժողէֆ էֆ. Ազարեան, եղբայր Վսեմ. Արիստակէս էֆ. Ազարեանի որոյ մահը գուժեցինք, մայրաքաղաքս դարձաւ Եգիպտոսէն։

—Հանրածանօթ ակնաբոյժ Տքդ. Խամէրեան էֆ., որ բազմաթիւ համակրողներ ունի մայրաքաղաքիս մէջ և այլուր, առաջիկայ կիրակի Խտիվյէ չոգենաւով Կ. Պոլիս կ'դառնայ Եգիպտոսէ, ուր անցուցած էր ձմեռը։

—Սմբատ էֆ. Տէր Ներսեսեան, Էյուպումցի հանրածանօթ Տէր-Ներսեսեան ընտանիքէն, Միտիլլիի Միւթէսարրըֆութեան օգնական անուանուած ըլլալով, այս օրերս ճամբայ կ'ելնէ դէպ իր պաշտօնատեղին։ Սմբատ էֆ. իբր 30 տարեկան է, ընթացաւարտ եղած է Կայս. Լիսէէն, և Ռէժիի մէջ պաշտօն վարած է։ Ուշիմ եւ ուսեալ երիտասարդ մ'է, և յուսալի է որ ամէն յաջողութիւն վայելէ իրեն տրուած կարեւոր պաշտօնին մէջ։

— Զմիւռնիաբնակ ազգայիններէն Մեծ. Աւետիս էֆ. Աւետիքեան իր հանգուցեալ հօր մին. Սահակ էֆ. Աւետիքեանի մահուան քառասնօրէին առթիւ բարեհաճած է նուիրել Հիւանդանոցիս 3 պարկ բրինձ և 3 պարկ շաքար։ Զայս շնորհակալութեամբ ծանուցանելով Հոգաբարձութիւնս կը յայտնէ թէ՝ յառաջիկայ կիրակէ առաւօտ Ս. Փրկչի մատրան մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի հանգիստ հոգւոյ բարեյիշատակ հանգուցելոյն։ (Կնք+ Հոգաբարձութիւն)

—Ցաւօք կ'ծանուցանենք թէ մեր բարեկամ հանրածանօթ փաստաբան Գրիգոր էֆ. Զօհրապ դառն կորուստ մը կրեց յանձին իր հայրադիր Աւետիս էֆ. Նորատնկեանի, որ այս առտու մեռաւ։ Աւետիս էֆ. Նորատնկեան երկար տարիէ ի վեր մայրաքաղաքիս մէջ ծանօթ էր իր փաստաբանական գործունէութեամբ։ Հանգուցեալը տասն-տասնեւհինգ տարիէ ի վեր ծրիաբար կ'կատարէր Ազգ. Պատրիարքարանի բոլոր դատական գործերն եւ զանազան ժողովներու և խորհուրդներու անդամակցած է։

ԿՐՕՆ.ԺՈՂՈՎՆ ի նիստ գումարեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան, ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Սրբազանի Ցովհաննէսեան, և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով. — Ժողովը տասը զանազան խնդրոց վերաբերեալ թղթերը կարդաց, և տեղեկացաւ Ռոտոսթոյի Առաջ. Տեղապահի մէկ գրէն, որ Թէոդորոս անուն քհնյ. մը աշխարհական եղած ատեն երկու անգամ ըստ օրինի ամուսնացած և վերջէն քհնյ. ձեռնադրուած է, առտ անդ թափառելէ վերջը փետր. ամսոյ մէջ կ'անցնի Ռոտոսթոյ ուր կ'մնայ 15 օրի չափ, և հոն կառավար Ստեփան անուն անձն, որուն իր էն մօտաւոր ազգականին աղջկան հետ ամուսնանալը թէ՝ տեղւոյն Կրօն. իշխանութենէն և թէ Ազգ. Պատրիարքարանէն արգիլուած էր, առանց հրամանի գաղտագողի կ'պսակէ, և մի քանի օրէն կ'անհետանայ քաղաքէն յիչեալ քահանան։ Ժողովն հարկ տեսաւ Ռոտոսթոյի Առաջ. Տեղապահէն պահանջել սա հետեւեալ ամենակարեւոր տեղեկութիւնները թէ՝ այդ Թէոդորոս անուն քահանան բնիկ ո՞ր տեղացի է, ո՞ւր պսակուած է երկու անգամ, ո՞վ ձեռնադրած է զինք քահանայ և ո՞ր եկեղեցւոյն վրայ և հիմա ո՞ւր կ'գտնուի, և որոնց միանգամայն յանձնարարել Ռոտոսթոյի Առաջ. Տեղապահին, որ ըստ որոշման Ազգ.Կեդր. Վարչութեան Կրօն. Ժողովոյ, նոյն քահանային գաղտագողի ըրած պսակը չեղեալ համարի, և սոյն որոշումն հաղորդէ որոց որ անկ է ի գիտութիւն։ —Մարաշցի Տ.Ցակոբ անունով քահանայ մը որ յետ մահուան իր երեցկնոջ՝ վերստին ամուսնանալով թէև դպրեր է քահանայագործելէ, սակայն Բ. կինն ալ մեռնելուն, անցեալ տարի դիմեր է Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Կրօն. Ժողովոյ խնդրելով որ իրեն հրաման տրուի քահանայական պաշտօն վարելու։ Կրօն. Ժողովը նոյն քահանային Բ. ամուսնութիւնը ծանր յանցանք նկատելով, որոշած էր որ այլ եւս բնաւ չճանչցուի քահանայ, ուստի և չի կրնար ո՛չ եկեղեցւոյ մէջ դպրութեան և ոչ ազգ. վարժարանաց մէջ ուսուցչութեան պաշտօն վարել։ Միեւնոյն անձն այս անգամ իր մատուցած մէկ գրով խնդրած է հրաման քահանայական պաշտօն վարելու։ Ժողովն իր նախորդին որոշումն հաստատելով, ծանոյց որոց որ անկ է։ —Հայրապալոյի քահանայցուին ուսումնական վիճակը քննելով հարկ տեսնուեցաւ առաջիկայ Նիստին թողուլ, որպէս զի ի ներկայութեան Ս. Պատրիարք Հօր որոշում մը տրուի։ — Մարզուանու Տ. Զենոբ քահանային համար քանի քանի անգամ հասած են ծանր գանգատներ և բողոքներ։ Այս անգամ գարձեալ նոյն քահանային համար գաւառին Կրօն. և Քաղ. Ժողովոց կողմէ գանգատագրեր եկած էին, և վերջին անգամ տեղւոյն առաջն. տեղապահին տեղեկագիրը կարդալով, Ժողովն որոշեց որ Մարզուանու Վանքը ղրկուի յիչեալ քահանան՝ անպայման ժամանակաւ ապաշխարելու։ —Ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը անհատական և քահանայից վերաբերեալ խնդիրներով, որոց համար որոշում պիտի տրուի ի ներկայութեան Ս. Պատրիարք Հօր, որ անձնական տկարութեան պատճառաւ չկրցաւ նախագահել Ժողովոյ Նիստին։

Ցաւօք կ'լսենք թէ Հայ-Հռոմէական Կաթող. Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Տ. ԿՐՊՏ. ԵՊՍ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ այս գիշեր ժամ 5ին ի Տէր հանգեր է։ Ցուղարկաւորութիւնը վաղը պիտի կատարուի։

Այրի Տիկին Ա. Նորատնկեան, Տիկին Էլիզա Ց. Նաֆիլեան (ծնեալ Նորատնկեան), Միհրան էֆ. Զօհրապ, Գրիգոր էֆ. Զօհրապ ու Տիկին Գ. Զօհրապ, Երուանդ էֆ. Զօհրապ ու Տիկին Ե. Զօհրապ և բոլոր ազգականք ցաւօք կ'ծանուցանեն զդառնաղէտ մահ

ԱՒԵՏԻՍ ԷՖ. ՆՈՐՏԱՄԵԱՆԻ
(ՓԱՍՏԱԲԱՆ)

որ հանգեաւ ի Տէր այս առտու։ Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը ժամ 3ին ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ Բերայի և մարմինը պիտի ամփոփուի Շիշլիի Ազգ. գերեզմանատունը։

Մահազդ չընդունողներէն կ'խնդրուի իբր այն նկատել զներկայս։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պուլկարիոյ Օսմ. Քոմիսէրութեան Ա. քարտուղար անուանեցաւ Թէքրանի օսմ. դեսպանատան նախկին Բ. քարտուղար Ա.Հմէտ Նէսիպ պէյ։

—Բ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշանի արժանացաւ Փարաֆէրլիչէի Ցոյն Մետրապոլիտ Տ. Կոստանդիանոսի։ Գ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Կարսի օսմ. հիւպատոս հաւաքապետ Մուսթաֆա պէյի։ Ա. կարգի Շէֆգաթ՝ կայս. անձնական ապարանիս Միւշիր Շաքիր փաշայի կնոջ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ. — Աւստրիոյ դեսպանն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսեր թագադրութեան տարեդարձին առթիւ այսօր օսմ. պաշտօնեաները դրօշներով զարդարուեցաւ։

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագուհւոյն ծննդեան տարեդարձին առթիւ Անգլիոյ դեսպանն ու դեսպանատան առ ի օրը դաշտային հանդէս մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան Մեծ-Եպարքոսն և ներքին, արտաքին ու առեւտրական գործոց նախարարք, Պետական Խորհրդոյ նախագահն, ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարք, բոլոր դեսպանք, դեսպանութիւնք և այլք։ Պարտէզին մէջ ճոխ սեղան մը պատրաստուած էր. Նուագածուաց խումբ մը անընդհատ կ'նուագէր։ Բաժակներ պարպուեցան Վեհ. Թագուհւոյն կենաց։

— Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց Վեհ. Վիքդորիա Թագուհւոյն որ ի պատասխանի հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնեց։

ՉԷԹԻՆՆԷՆԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Բչ. օրը Նիքոլա իշխանն իր ներկայութեան ընդունեց Վեհ. Սուլթանի թիկնապահն որ Ն. Վեհափառութեան նամակն յանձներ է իշխանին։ Չէթինեէի օսմ. դեսպանն ալ ներկայ գտնուեր է։

Մ. ՖԷԼԻՔՍ ՖՕՌ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ. — Ֆրանսական թերթեր կ'ըսեն թէ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ Բեպրաբուրկի ուղեւորութիւնն Օտեսայի ճամբով պիտի կատարէ և հետեւաբար Վոսփորէ պիտի անցնի։ Հաւանօրէն Հանրապետութեան նախագահը Կ. Պոլիս ալ պիտի այցելէ։

ԴԵՍՊԱՆՔ. — Մեծ Տէրութեանց դեսպանք երէկ առտու գումարուեցան Աւստրիոյ դեսպանատան մէջ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Կարմիր Խաչի ընկերութիւնն երկու վիրահատ-բժիշկ ղրկեց Կ. Պոլիս՝ երկու հարիւր անկողիննոց հիւանդանոց մը հաստատելու։

ՍԵՐԲԻԱՅԻ մէջ սերպիական նոր հիւպատոսութիւն մը հաստատուեցաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակալութեան նորընտիր զինուորական կցորդ հազարապետ Բարատիէվ առջի օրը Կ. Պոլիս ժամանեց։

ԳԱՀԻՐԷԻ անգլ. հիւպատոսարանին քարտուղար Մր. Նորման Կ. Պոլիս եկաւ առժամաբար օգնելու դեսպանատան պաշտօնէից, որովհետեւ ներկայ դէպքերուն առթիւ աշխատութիւնք աւելցած են։

ՎԱՆԱՑ և Պիթլիսի նահանգաց զատական քննիչ Ահմէտ Զիւհտի էֆ. Պիթլիսի նահանգին և Մուշի ու Կինճի գաւառաց դատարանները քննելով արդիւնքը տեղեկագրեց դատական նախարարութեան։

ՑՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐ. — Ցոյն վաճառական Մ. Ալեքսանդրը Եօրկիատի, որ առջի օրը մեռաւ, հարիւր հազար ոսկւոյ հարստութեան հարիւրերն 40ը կտակած է Ցունաց հիւանդանոցին, ուրանոցին ու դարմանատան, 10ը՝ Ֆէնէրի բարձրագոյն վարժարանին, 4ը՝ Զողրաֆեան վարժարանին, 4ն՝ Հէյպէլիի Աստուածաբանական վարժարանին եւ Պատրիարքարանին։ Մնացեալն ալ Ֆէնէրի Եօաքիմեան աղջկանց վարժարանին և բարեկեցութեան զանազան հաստատութեանց։ Իր կինը կտակած է կալուածները, կարասիներն և ամսական յիսուն ոսկւոյ եկամուտ մը։ Ցունաց Ս. Պատրիարքն և Սինոդականք ներկայ գտնուեցան յուղարկաւորութեան։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.—Հաճի Տավուտ ընկերութեան Անկէյի չոգենաւն անցեալ օր Սագըզի առջեւ օդին սաստկութեան պատճառաւ հելլէնեան մը զարնուեր և զայն ընկղմեր է։

ԲԱՐԻԶԻ եօլէ լրագրոյ տէրն երէկ Պիրէնէ Կ. Պոլիս եկաւ։

ԹԸՄՊԷՔԻԻ Ռէժին հաստատած ըլլալով որ իր մթերանոցներուն մէջ գտնուած թէմպէքիներուն մէկ մասը փտած է, որոշեց ջնջել զանոնք։ Բստ այսմ յատուկ յանձնաժողով մը նախընթաց օրը 1860 պարկ (64,000 քիլօ) թէմպէքի ծովը թափել տուաւ։ Փտած թէմպէքիին քանակութիւնն 200,000 քիլօ ըլլալով, մնացեալ 136,000 քիլօն ալ, զատուելէ յետոյ, ծովը պիտի թափուին։

ՆՊԱՍՏ. — Զինուորական հաստատութեանց ի նպաստ, Եգիպտոսի մէջ բացուած հանգանակութեան արդիւնքը ցարդ 52,000 եգիպտական ոսկւոյ յանգեր է։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ բանակին ընդհանուր հրամանատար զօր. Նիլոֆ, իր հետեւորդաց հետ, երէկ ռուսական չոգենաւով մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ ի Պիրէոն, ուսկից պատերազմական վայրերն աչքէ անցնելու պիտի երթայ։

ԲԱՆԿԱԼԴԻՒ ԴԷՊՔԸ. — Առջի գիշեր Տքդ. Հէքիմեանի տան մէջ ի Բանկալդի ոճիր մը գործուեցաւ։ Տոքթորը նոյն գիշեր հիւանդ մը տեսնելէ դառնալուն, երբ իր սենեակը կ'մտնէր, յանկարծ մահճակալին տակէն մարդ մը դուրս ելաւ. Տոքթորն հարցուց թէ ո՛վ է. մարդն առանց պատասխանելու ձեռքը գտնուած խոշոր գաւազանով հարուած մը իջեցուց բժիշկին գլխուն։ Տքդ. Հէքիմեան սկսաւ պոռալ, կինն իմանալով ամուսնոյն քով փութաց, բայց անծանօթը քանի մը անգամ տիկնոջ գլխուն զարնելով փախաւ։ Սպասուհին, որ աղմուկէն արթնցած էր, սանդուխին վրայ ուզեց բռնել չարագործը. սակայն քանի մը հարուած ալ անոր գլխուն իջաւ և վերջապէս փախաւ։ Բարեբախտաբար թէ՛ Տքդ. Հէքիմեանի և թէ ամուսնոյն վէրքերը վտանգաւոր հանգամանք մը չունին։ Այս ոճրին շարժառիթը տակաւին յայտնի չէ։ Ոստիկանութիւնն իբրեւ կասկածելի ձերբակալեց տան սպասաւորը։

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Պալաթու Լոնճա թաղը բնակող Սէբսիք անուն յոյն հնոցպան մը, իր չքաւորութենէն յուսահատելով, առջի գիշերը դաշոյնով ինքզինքը վիրաւորեց կուրծքէն. թէև դարմաններ եղան. բայց քիչ մը վերջը մեռաւ։

ԲՌԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ Ղալաթիոյ ու Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան վաղը Եչ. 15/27 մայիս։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱԹԷՆՔ, 22 մայիս.—Զինադադարի կնքման նախընթաց օր Զէյթունի մէջ տեղի ունեցած խուճապին հետեւանօք թէ՛ քաղաքին և թէ չրջակայ գիւղերու ժողովուրդը Խալքիս և Աթէնք գաղթեց։ Թեսալիայէն գաղթած ժողովուրդն առ այժմ հաստատուած է Զէյթունի և Թերմոպիլի մէջտեղը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Վիքդորիա թագուհին Սկովտիոյ լեռանց մէջ Պալմօրալի բընակարանն երթալուն կանգ առաւ ի Շէֆիլտ և ի Նորֆոլք-Բարք աչքէ անցուց 30,000 դպրոցական, որք Ն. Վեհափառութեան անուան ծոնեալ երգ մը երգեցին։ Ցետոյ այցելեց Կիկլոպեան մեծ մետաղագործարանն, ուր ներկայ գտնուեցաւ զրահաւորի յատուկ զրահապատ տախտակի մը ձուլման։ Երկու ժամ յետոյ Սկովտիա ուղեւորեցաւ։

—Կալէտի իշխանը մայիս 22ին կատարեց Պէտ-Ուշի թունելին բացումը. այս թունել կ'անցնի Թէմս գետին տակէն՝ Աշտապակի կամուրջին վարի կողմէն։ Երկայնութիւնն է 1 1/4 մղոն։ Շինութեան ծախքն է 1,400,000 անգլ. ոսկի. աշխատութիւնք սկսած էին 1892ին։

ԲՆԱՑԲ դեռ ողջ է, ինչպէս կ'տեղեկանանք այս առտուան եկած լրագիրներէն, բայց անյոյս վիճակի մէջ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՑ

14 ՄԱՅԻՍ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.	22 32
Ամենէն բարձր գին »	22 34
Ամենէն վար գին »	22 20
Օսմանիյէ »	— —
Ռումէլիի երկաթ. ֆր. գոց.	106 50

Ամենէն բարձր գին	106 75
Ամենէն վար գին	105 75
Ռէժի »	— —
Քրէտի ժէնէրալ օթթոմ. »	6 75
Օսմ. Ապահ. ընկեր. »	4 22½
Թրամուէյ բաժնեթ. »	6 97½
» ժուխասնա »	— —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.	3 50
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.	495 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ. »	340 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ »	450 —
ՍԹԻԼԱՆՑ	
Քօնսօլիտէ մէկ օրուան Օ. Ո.	2 67 1/8
» ութ » » »	6 —
Ռումէ. երկ. մէկ » » »	— —
» » ութ » » »	— —
ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ	
Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ո. ք. կ.	22 32
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	106 3/8
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ	
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	109 —
Փարիզ 3 » ֆր.	23 05
Ֆիօրին մանտա »	10 97½
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ	
20 Ֆրանքնոց ղրշ.	87 12
Անգլիական ոսկի »	109 33
Բօլ Իմբէրիալ »	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ »	108 10
Ռուսլի Թղթադրամ Օ. Ո.	8 63
Քըրըմից	51 06
Մէթալիք	99 —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ, 25 ՄԱՅԻՍ	
Ֆրանսական Ռանթ 3 % ֆր.	103 45
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց. »	20 95
) գոց. »	21 —
» » » Բ. »	37 60
» » » Գ. »	21 20
Օսմանիյէ »	377 —
Ռումէլիի երկաթուղի »	107 50
Օսմ. Բռիօրիթէ »	438 —
Մաքսատուն »	465 —
Օսմ. Ռէժի »	340 50
Օսմ. Կայս. Պանքա »	555 —
Քրէտի Լիօնէ »	779 —
Սուէզի բաժնեթուղթ »	3268 —
Իտալական Ռանթ »	93 97
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25 105
Դրամագեղչ »	2 —
ԲԵՐԼԻՆ, 25 ՄԱՅԻՍ	
Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք	90 80
Ռումէլիի երկաթուղի »	108 50
Անատ. երկ. պարտաթղթ. »	— —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս. »	20 320
ՎԻԷՆՆԱ, 25 ՄԱՅԻՍ	
Փոխան. Լոնտոնի վրայ ֆիօր.	120 —
Ռումէլիի երկաթուղի »	57 50
Օսմ. Ռէժի »	162 50
ԼՈՆՏՈՆ, 25 ՄԱՅԻՍ	
Անգլ. քօնսօլիտէ Ա. Ո.	113 56
Օսմ. » Սէրի Ա. »	66 —
» » » Բ. »	37 37
» » » Գ. »	20 81
Դ.) բաց. »	20 75
) գոց. »	20 93
Փոխառութիւն Գասայա Դ. Կ.	77 50
» Օսմ. 3½ % »	98 —
Օսմ. Կայս. Պանքա »	12 12
Այտընի երկաթուղի »	15 —
Եգիպտական Միացեալ Դ. Կ.	107 12
Հելլենական 5 % »	25 —
Մօնօբօլ հելլենական 4 % »	28 75
Ռանթ » 4 % »	23 50
Ռուսական 3½ % 1891 »	— —
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888 »	95 25
» Նոր » 6 % 1892 »	96 75
Փոխան. Փարիզի վրայ »	25 265
Դրամագեղչ »	2 —

ԻԼԱՆ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՄԱՀՔԷՄԷՍԻՆՏԷՆ ԻԼԱՆ

Իսկիւտարտա Սէպիլ գարչըսընտա գասսապ էսնաֆընտան Հիւսնիւ վէ Ահմէտ Ճէմալ էֆէնտիլէր թարաֆընտան Իսկիւտար չարչըսընտա Գարաճա Ահմէտ Սուլթան հազրէթլէրինի ճատտէսինտէ քէայն 121 նումէրօտա միւթէսարրըֆ օլտուգլարը տիւքքեանըն միւսթէճիրի պուլունան Իճատիյէտէ վագը խանէլէրինտէ վալիտէսիլէ պիրլիքտէ իգամէթ իտէն մանիֆաթուրաճը Թէլէմագ նամքըմէնտէ ալէյհինէ իգամէ իյլէտիքլէրի թալիբէ վէ տէյնը իճար տավասընտա աայիր իտթիհազ իժտիքլէրի 19 Զիլգատէ 314 վէ 9 Նիսան 313 թարիխլի վէ 55 նումէրօլը պիր գըթա իլա'մ գըյապի ուսուլէն Թէլէմագըն իգամէթկեահընտա կէօնտէրիլմիշ իսէտէ մահալլէսի մուխթարը թարաֆընտան թէպլիղ իլմուխատալէրի գիրինէ եազըլան չէրհտէ օլտուղու մէրգումըն պուլունամատըղը վէ իգամէթկեահը մէճհուլ օլտուղը կէօստէրիլմիշ օլտուղընտան ուսուլը Մուհաքէմէի Հուգուգիէնին 149ընճը մատտէսինէ թէվֆիգան իլամ մէզքիւրըն պիր սուրէթի Մահքէմէ Տիվանխանէսինէ թալիգ օլունտուղու կիպի իշպու իլան Թագվիմի Վեգայի իլէ տախի նէշր վէ իժինիզը քէֆիյէթէ իլէ իլան օլունուր։

22 Զիլգատէ 314
12 մայըս 313

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐՒՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐՒՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասնին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՊԷՇԻՔԹԱՇԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԸ

Անցեալ կիրակի Թաղիս Մաքրուհեան վարժարանի ընդարձակ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ մանկապարտէզի երկսեռ սանիկներու փայլուն հանդէսը, նախագահութեամբ Թաղիս քարոզիչ Հայր Սուրբին և ներկայութեամբ երկսեռ խուռն բազմութեան։ Երկու մեծ և փոքր դասերու բաժնուած երեքէն մինչև ութ տարեկան մանկիկներ, կարմիր գոգնոցներով, կ'կատարէին իրենց սիրական պարերը, դաշնակահարութեամբ Տիկին Պօյաճեանի և ուրիշ ընտիր դաշնակահարներու որք հանդէսին փայլը կ'աւելցնէին։ Աւելի հետաքրքրութիւն պատճառեց մեզ մանուկներու քառերգը. մանկապարտէզի երկու վարժուհիներ Տիկին Ագապի Սարաճեան և Օր. Հայկանոյշ Ռէյիզեան ջանք չեն գլացած մատղաշ սերունդի զարգացման։ Կատարուեցան նաև այլ և այլ մենախօսութիւններ, որք զմեզ քաջքաջէն մարեցուցին։ Վարժարանին տնօրէն Պօյաճեան էֆ. բացատրեց մանկական հանդէսին օգտակարութիւնները՝ մտաւորական, բարոյական և ֆիզիքական։ Մանուկներուն տարեկան քննութիւնն եղաւ, յաջող և գնահատելի կերպով։ Ի ցոյց դրուած էին նաև գրասեղանի և գորգի վրայ տղայոց գեղեցիկ ձեռագործներ որք իրենց մատներու ճարպիկութիւնը կ'յայտնէին։ Կ'աւարտի հանդէսը շաքարներու բաշխումով։ Այս տեղի կ'ունենայ բարձրագոյն և միջին երկսեռ կարգերու ութնամեայ վարուց և և ուսմանց մրցանակաբաշխութիւնը։

Ներկայք հաճելի տպաւորութեան մը ներքև լիայոյս կ'մեկնին վարժարանէն իրենց անկեղծ գոհունակութիւններն յայտնելով տնօրէնին և հոգաբարձութեան։ Հաստատուած էր սնակ մը, որով 700 ղրուշի մօտ գումար մը գոյացաւ ի նպաստ աղքատ ուսանողաց դպրոցական այլևայլ պիտոյից։

Պէշիքթաշ Տ. Հ. Ս.

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ նոր գործ մը ծանուցանել խնդրողներուն, բացառիկ դիւրութիւնք կը տրուին Բիւզանդիոնի Խմբագրատան մէջ։ Ո՛չ միայն կարեւոր զեղչ մ'ըրած ենք այսպիսի ծանուցումներու գնոյն վրայ, այլ և առաջարկութիւններուն պատասխաններն ընդունելու և հաղորդելու միջոցները կ'ընծայենք։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գափու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, լռունչի խռճութեան, շնչարգելութեան դէմ, ևն.

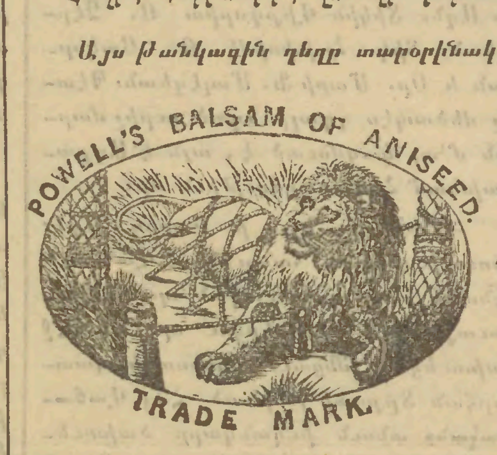

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս սփոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով և արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհանգիստ խուխտումներով գիշեր ցերեկ հազացող և հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան և մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս անման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, ինֆլուէնզայի և ուրիշ պարագաներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Սարրաֆիմալու, Թուրշուճը Հագոբ էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ կիմմ Կալաթա, Վոյվոտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Բարուճեանի անգլ. վաճառատունէն հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգ. ԽՍՍՏ ՀԱԳԴԸ

Ընդհ. Մթերանոց Էտուարտ Բարուճեանի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվօտա փողոց թ. 95-97։ Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ.

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Գարաքէօյ Էսկի-Կիւմրիւքին մօտ Հալաճեան խան

ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս Սուլթան Համամ Համբօղլու խան

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ Պանքայի ամէն գործողութիւններ. արժէթուղթի վրայ փոխատուութիւն. հաշուընթացներ կը բանայ՝ արժէթուղթեր դրաւ առնելով. փոխանակագիր կը հանէ Ֆրանսայի ու օտար երկրաց զանազան հրապարակներու վրայ. Վարկի Թուղթեր կուտայ. Սակարանի յանձնարարութիւններ կը կատարէ. վճարումներ կ'ընդունի, և պայմանաժամաւոր աւանդներ կուտայ որոշեալ պայմաններով։

ՊՈԼՍՈՅ ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործեր. ապրանքի փոխարէն փոխատուութիւններ կ'ընէ. ապրանքներ կ'ընդունի իբրեւ անպարտ աւանդ՝ մինչև զետեղման վարձքն առնելով և կամ Պոլսոյ և օտար երկիրներու մէջ վաճառելու յանձնառութեամբ։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

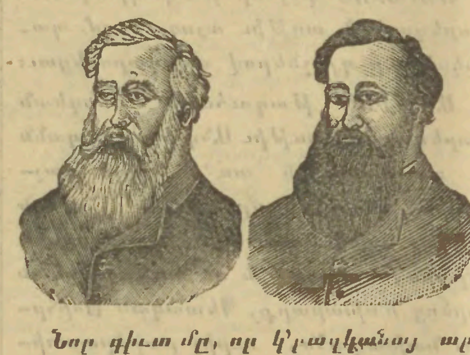

Նոր գիւտ մը, որ կ'բաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խառնէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ բնականին նման։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան բնականին նման է որ մանրադիտակին անգամ [illegible] անկումը կ'արգ[illegible] ու մաքուր կ'[illegible] ծութեան [illegible] առաջ սրուակն [illegible] փոքր չափ մը [illegible] րով կամ խոզանակ մը թաթեւ մը թըրջելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջել. մինչև չորնալը գլուխը բաց կենալ։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Էտմօն Գարուանայի. անգլ. ընդհ. մթերանոց՝ 95—97. Ղալաթիա, Եուքսէք-գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի թրամվէյներու կայարանին մօտ։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԳՈՒՄԱՐ
970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ Իթալիէն 1, 3 էր Լը Բէլըբիէ փողոց [illegible]

1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագր. ներու վճ. 1,219,000,000

1896 էն տարեգլուխ

Ապահովագրեալներու վճ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000

1897 յունուար 1

Աւանդք և անշարժ կալուածք յԵւրոպա	43,000,000
Ցուեւեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք	4,285000000

Տէնտիւրալան ապահովագիր

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ՍՈՒԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղևորութեան։ Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

Հ. ԵՒ Ա. ՍԵԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօհաֆճի խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին կից, Կ. Պոլիս

Արդուզարդի և Նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ

ՊՈՕՏԷ.— Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մանաւորապէս օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Եփուններու համար։— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Գառօ, Թիւլ, Քէօրիւր, Շանթիյեի, Պըլթօն, Իռլանտէզ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Քթանէ և Բուրդէ։— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Պունճուքով, և առանց Պունճուքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, կառնիթիւռ, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր ևայլն։ ԳՕՐՏԷԼԱ.— Կրօն, Մուառէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՐԷԲ ԵՒ ԿԱԶ.— Գռէբ տը Շին, Գռէբ Անկլէ, Գռէբլիս, Կազ, Կռընատին, պարէժ բուրդ և մետաքս, Թառլաթան, Մուսլին ևայլն։— ՖԱՔԷՕՑԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշիւ, Շարբ, Անտալուզ, Գիփարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթէլայէ, ծրարով և պատրաստ շինուած Ճիպինցուներ։— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Քթանէ։— ՔՕՌՍԷ.— Գաղղիական ընտիր և ձեւաւոր, պարզ, Բըլուշով և մետաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.— Կընունքի համար տղու հագուստ և գլխարկ։— ԲՈԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիշիւ ևայլն։— Շալեր.— Շալ Գաւառներու համար, ծաղիկով նաև Ֆինօ Շալ Էքօսէ ամէն մեծութեամբ։

Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ճաշակաւոր և հարուստ զանազանութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և աժանութիւն։ Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառումնք։

(52)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՈՓԷ

ՅԱՆՑԱՒՈՐԸ

Ո՛հ, յանցաւո՛ն, անաեղի՛ գրգռէ անգործադրելի գաղափար մ'էր... կարելի՞ բան էր այդ՝ չորցուցանել լամպարին արձակած լոյսին մէջ, մայթին վրայ բացուող այդ դռանէն երկու քայլ անդին, ուր անցորդները կը վխտային... բայց ի՜նչ փոյթ, հրէշային բաղձանքը խոյացաւ Բրէթիէն Յորժայի վրայ, շլացուց զայն իբրեւ արեան հարուածով մը, մահուան սարսուռ մը ազդեց իր բոլոր մարմնոյն, սիրտը կասեցուց տրոփելէ։

Սոլտմայէր, կիսովին կկուզ ըրած, կախուած հագուստները մէկ ձեռքով մէկդի ընելով, միւսովը բացած էր իր թաքստոցը։

Բրէթիէն միակ ոստմամբ մը, վայրի գազանի խոյանքով մը, յարձակեցաւ անոր վրայ, տապալեց զայն. և սարսափահար հրեայն դառնալու ժամանակ չունեցած, իր վրայ յարձակողը շուտ մը ատրճանակն առաւ և երեք անգամ երեսն ի վեր արձակեց։ Թշուառականը տապալեցաւ պատին անկիւնն, և արեան ուղխ մը սկսաւ ժայթքել իր պայթած աջ աչքէն, թեթև հեծկլտանքներով։

Այն ատեն Բրէթիէն մէկէն ետին դարձաւ։ Այնպէս կ'զգար թէ իր մեղքը կ'այրէին։ Եանին դարձաւ աներկբայ ըլլալով թէ մարդիկ ներս պիտի խուժէին, իր վրայ պիտի յարձակէին։ Բայց ո՛չ։ Փողոցին մէջ, ծանր հանրակառքեր կը թաւալէին մեծադղորդ։ Այս ժխորն անլսելի ըրած էր պայթիւններու ձայնը։ Վախէն խենթ կտրած, Բրէթիէն զէնքը նետեց, թղթապանակն առաւ, երկու ափերուն մէջ պարպեց ոսկով լեցուն դուզ մը, իր գրպանները լեցուց, խանութէն դուրս խոյացաւ, և երկու վայրկեան վերջը, Մոնմարդրի ճեմավայրին վրայ էր, ապահով և ամբոխին մէջ խառնուած։

Չո՛րս տարի. այս երիտասարդը չո՛րս տարի ողորմած էր, ամէն օր, ամէն ժամ ողորմած էր, խաբէ պարկեշտ մնալու համար։ Եւ չանթահարիչ յիմարութեան մը պահուն, ահա՛ գող մը և մարդասպան մը դարձած էր։ Շքեղազարդ և լուսաշող սրճարանի մը առջևէն անցած ատեն, իր ձեռքերուն նայեցաւ։ Արեան կաթիլ մ'իսկ չկար։ Բարը գլխա՛ն, հրէին գործը լմնցած էր...

Եւ թշուառ տղան այնքան տառապած էր որ իր ոճիրն իբրև ազատութիւն մը թողեցաւ իրեն և որ այս ոսկին իր վրայ զգալով, ինքզինք ազատ կարծելով, սփոփանաց երկար ու ահագին հառաչանք մ'արձակեց։

ԺԸ

Այս պատմութեան յաջորդ օրը, Պ. Բրէթիէն Լէքլիւյէ, Բարիզի Դատարանին ընդհ. դատախազը, յատմիջօրէն աշխատելով անցուցած էր ընդարձակ դրասենեկին մէջ, որ երկու բարձր պատուհանները Ռուայալ հրապարակին վրայ կը բացուէին։

Հիմա, թէպէտ հազիւ յիսնամեայ, Բրէթիէն Լէքլիւյէ ծերունիյ մը կերպարանքն և առաւել քան երբեք ուշադրաւ նմանութիւն մ'ունէր իր հանգուցեալ հօր հետ։ Այս մթին սենեկին մէջ, հին գիրքերով շրջապատուած, և թուղթերով խճողուած դրասեղանին վրայ ծռած, կը գրէր ուշադիր, պատելով թանձր յօնքերն որ ճակատը կը գոցէին և աչքերը կը ծածկէին իրենց աղեղեկ և գիսախառն թելերով։

Պ. Լէքլիւյէ գեղեցիկ ասպարէզ մը բոլորած էր։ Սակայն ոչ նուազ դժբաղդ մարդ մ'էր։ Կանուխէն այրի մնացած ըլլալով, գրեթէ քսան տարի շարունակ իր միամօր աղջկան տառապելն ու կամաց կամաց մեռնիլը տեսած էր, հէ՜ք թոքախտաւոր մը, որ նախորդ տարին իր թեւերուն մէջ աւանդած էր իր վերջին շունչը։ Միայն աշխատութիւնն — յամառ աշխատութիւն մը — գրաւած էր այս տխուր կեանքը։ Պատժական օրինաց վերաբերեալ ահագին երկասիրութեան մը ձեռնամուխ եղած էր, և առաջին հինգ հատորներուն հրատարակութեամբ նշանաւոր տեղ մը գրաւած էր իրաւագէտներու դասուն մէջ։ Բարիզի դատարանին մէջ, որուն անդամ էր քանի մը տարիներէ ի վեր, մեծ յարգ կ'ընծայուէր իր խորին գիտութեան և անսեթևեթ պերճախօսութեան։ Իր գլխաւորներուն և պաշտօնակիցներուն յարգանքը վայելելով, դատաւորական բարձրագոյն պաշտօններուն կրնար ցանկալ, բայց, առանց փառասիրութեան, կը թողուր որ ճարպիկներն իրմէ առաջ անցնին։ Այս պաղարիւն մարդը, բարուց ու բնաւորութեան բացարձակ արժանապատուութեամբ մը օժտեալ, աշխատութենէ միայն կ'ախորժէր և աշխատութեան միայն կը բաղձար։ Իսկ մնացեալ ամէն գործ ձանձրոյթ ու զզուանք միայն կ'ազդէր իրեն՝ բաղձանքի մը, ջանքի մը անարժան կ'երեւէր իրեն։

Իր աղջկան մահուանէն ի վեր, Պ. Լէքլիւյէ առաւել ևս խորասոյզ եղած էր աշխատութեան և առանձնութեան մէջ, և Օգոստոսի այս տօթագին և մրկալի ամսուն մէջ թէպէտ դատաւորական արձակուրդն սկսած էր, Բարիզ կը մնար գիշեր ցերեկ, գրեթէ ձեռին, իր մեծ երկասիրութեան վեցերորդ հատորին վրայ իյնալով կատաղօրէն։ Այս մարդն, որ կենաց ասպարէզն առք կոխած էր ծանր յանցանքով մը, չէր մոռցած զայն։ Կը պահէր անոր հետ ոչ խղճի խայթը, գոնէ տեղ ցաւագին յիշատակն։ Ի՞նչ ըր բերովի կ'ըսէր թէ շատ տառապած ըլլալով, քաւած էր իր յանցանքն։ Իր խիղճը կը պահէր խղճահարութիւն մը։ «Ես կը դատեմ, կը խորհէր երբեմն, ես որ չարիքը գործած ու զայն դարմանելու անկարող եղած եմ»։ Եւ հին օրէնքներուն մէջ, պատկառելի բնագիրներուն մէջ, իր անձին համար իբրեւ արդարացման պէտք մը, յամառաբար կը փնտռէր սա ապացոյցը թէ՝ դատաւորն անհրաժեշտ է և թէ ընկերութիւնն ո՛չ միայն իբրև օրինաւոր իրաւունք մ'իրեն կուտայ պատժելու իշխանութիւնն, այլ իբրև ստիպողական պարտականութիւն մը կը դնէ իր վրայ։

Այդ օրը, սակայն, ճնշիչ մթնոլորտը, սաստիկ տաքութիւնը կ'հատեցուցին յամառ աշխատողին։

«Այս օրուան համար բաւական է, ըսաւ, մէկդի հրելով «Բոթանթէնի Սովորութեանց» քառածալ մատեանն, որոյ մէջէն վճռագիր մը օրինակած էր։ Կը խեղդուիմ, անհրաժեշտ պէտք է որ քիչ մը երթամ օդ առնեմ։

(Շարունակելի)

Թարգմանեց Թ. Մ. ՕԶԱՃԵԱՆ